

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av lagstiftningen om föräldradagpenningar och
ersättning för arbetsgivarkostnader**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås ändringar i sjukförsäkringslagens bestämmelser om moderskaps- och föräldrapenningens belopp, arbetsgivarens ersättning för semesterkostnader, utnyttjandet av den fadersmånad som består av faderns föräldrapennings- och faderskapspenningssperiod samt i bestämmelserna om adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod. Det föreslås dessutom att en försäkrad som lever i registrerat partnerskap men som inte är barnets förälder skall kunna vara berättigad till föräldrapenning.

Enligt den gällande sjukförsäkringslagen fastställs den dagpenning som betalas till modern eller fadern på basis av föräldraskap enligt samma grunder som sjukdagpenningen. Det föreslås att moderskapspenningen skall höjas för de 56 första vardagarna och att faderns föräldrapenning och faderskapspenning för fadersmånad skall höjas för de 50 första vardagar för vilka föräldrapenningen betalas till fadern. Ändringarna gäller både löntagare och företagare.

Det föreslås att den semesterkostnadsersättning som betalas till arbetsgivaren skall höjas. Förutom att ersättningen i genomsnitt täcker den bruttolön som betalas till arbetstägaren för semestern, skall den även täcka de genomsnittliga lagstadgade socialförsäkringsavgifterna. Det föreslås också att det sätt på vilket ersättningens storlek bestäms skall ändras.

Fadersmånaden, som består av faderns föräldrapenningsperiod och av den faderskapspenningssperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningsperioden, skall för närvarande tas ut direkt efter föräldrapenningsperioden. För att öka fädernas bruk av föräldraledigheten föreslås det att fadern skall kunna ta ut en del av föräldrapenningsperioden vid en senare tidpunkt.

Det föreslås att minimilängden för adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod skall förlängas från de nuvarande 180 dagarna till 200 dagar. Samtidigt föreslås det också att en försäkrad som inte är barnets förälder skall vara berättigad till föräldrapenning för ett barn som föds eller adopteras inom ett registrerat partnerskap genom att fördela föräldrapenningsperioden. Även dessa ändringar gäller både löntagare och företagare.

Det föreslås också vissa sådana ändringar i bestämmelserna om sökande och finansiering av ovan nämnda förmånerna som medförs av denna proposition. I lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn och i lagen om barndagvård föreslås ändringar som föranleds av den ökade flexibiliteten i fråga om fadersmånaden.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	4
2.1. Lagstiftning och praxis.....	4
2.1.1. Familjeledigheter och lagstadgade förmåner under ledigheterna	4
Föräldradagpenningssperioder och föräldraledigheter	4
Föräldradagpenningarnas nivå	6
Finansiering av föräldradagpenningarna	7
2.1.2. Arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheterna	7
2.1.2.1. Allmänt	7
2.1.2.2. Kostnadernas ursprung	7
2.1.2.3. Lönebetalningsskyldighet	8
2.1.2.4. Ersättning för arbetsgivarnas kostnader.....	8
Ersättning för lönekostnader.....	8
Ersättning för semesterlönekostnader.....	9
2.1.2.5. Arbetsgivarnas totala kostnader efter ersättningarna	9
2.2. Familjeledigheter i de nordiska länderna.....	10
Sverige	10
Norge.....	10
Island	10
Danmark.....	11
2.3. Bedömning av nuläget	11
Bruket av moderskaps-, faderskaps- och föräldraledigheten.....	11
Förmånernas nivå.....	12
Fädernas bruk av föräldraledigheten	12
Adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning	13
Rätt till föräldrapenning inom registrerat partnerskap	14
Arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheter och ersättningen för dem	14
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	16
3.1. Målsättning.....	16
3.2. Alternativ	16
Främjande av fädernas bruk av föräldraledigheten	16
Ersättning för arbetsgivarnas lönekostnader	17
3.3. De viktigaste förslagen.....	17
4. Propositionens konsekvenser	19
4.1. Ekonomiska konsekvenser	19
4.2. Konsekvenser för myndigheterna	21
4.3. Samhälleliga konsekvenser	21

Ersättning för arbetsgivarkostnader	21
Fördelningen av familjeledigheterna	22
Övriga konsekvenser	22
5. Beredningen av propositionen	23
6. Samband med andra propositioner.....	24
DETALJMOTIVERING.....	25
1. Lagförslag.....	25
1.1. Sjukförsäkringslagen.....	25
9 kap. Föräldradagpenningar	25
11 kap. Beloppet av dagpenningförmånerna	28
14 kap. Ersättning för semesterkostnader.....	29
15 kap. Verkställighet.....	30
18 kap. Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter	31
1.2. Lag om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn	32
1.3. Lag om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård	32
2. Ikraftträdande.....	33
3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	33
LAGFÖRSLAGEN.....	34
om ändring av sjukförsäkringslagen	34
om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.....	38
om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård	39
BILAGA.....	40
PARALLELLTEXTER.....	40
om ändring av sjukförsäkringslagen	40
om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn.....	48
om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård	50

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

De försäkrades rätt till föräldradagpenningförmåner regleras i sjukförsäkringslagen (1224/2004). Bestämmelserna gäller också adoptivföräldrar.

Enligt statsminister Matti Vanhanens regeringsprogram har regeringen förbundit sig att utveckla föräldraledighetssystemet för föräldrar till barn som är yngre än tio år, så att systemet bättre än för närvarande kan erbjuda ett reellt alternativ för arbetande föräldrar. Enligt regeringsprogrammet strävar man också efter att utveckla föräldraledighetssystemet så att bruket av ledigheterna skall fördelas jämnare mellan könen. Enligt regeringsprogrammet skall man vidare förbättra ersättningen för de kostnader som orsakas av föräldraledigheterna, så att kostnaderna utjämnas effektivare än förut. Bestämmelserna om kostnadsersättningen ändrades vid ingången av år 2005 genom att nivån för semesterkostnadsersättningen höjdes. Efter höjningen täcker ersättningen den genomsnittliga lön som betalas till arbetstagaren, men den täcker inte arbetsgivares socialförsäkringsavgifter som hör samman med lönen.

I propositionen föreslås ändringar i sjukförsäkringslagens bestämmelser om moderskaps- och föräldrapenningens belopp, arbetsgivarens ersättning för semesterkostnader, tidpunkten för faderns föräldraledighet och den faderskapspenningensperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningensperioden samt i bestämmelserna om adoptivföräldrars föräldrapenningensperiod. Genom att höja moderskapspenningens belopp för en del av betalningsdagarna och genom att höja semesterkostnadsersättningens belopp kan man bättre än för närvarande gottgöra de lönekostnader arbetsgivarna förorsakas av föräldraledigheterna. Genom att höja beloppet av moderskapspenningen och den föräldrapenning som betalas till fadern förbättrar man också familjernas utkomst. Genom ändringarna av de förmåner som betalas till fadern

strävar man efter att öka fädernas bruk av föräldraledigheten. Det föreslås dessutom att en försäkrad som lever i registrerat partnerskap men som inte är barnets förälder skall kunna vara berättigad till föräldrapenning. Det föreslås även sådana ändringar i bestämmelserna om sökande och finansiering av förmånerna som medförs av denna proposition. I lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) och i lagen om barndagvård (36/1973) föreslås ändringar som föranleds av att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

2.1.1. *Familjeledigheter och lagstadgade förmåner under ledigheterna*

Föräldradagpenningensperioder och föräldraledigheter

Rätten till föräldradagpenning och föräldradagpenningensperioderna regleras i sjukförsäkringslagen. Arbetstagarens rätt att få ledighet från sitt arbete för den tid som motsvarar föräldradagpenningensperioden regleras å sin sida i arbetsavtalslagen (55/2001). Arbetsavtalslagen innehåller också bestämmelser om de anmälningstider som arbetstagaren skall iaktta för att beviljas ledighet under föräldradagpenningensperioden.

Enligt sjukförsäkringslagen uppkommer rätten till moderskapspenning tidigast 50 och senast 30 vardagar före den beräknade tidpunkten för nedkomsten. Barnets biologiska mor är berättigad till moderskapspenning och har rätt till moderskapsledighet under den tid för vilken moderskapspenning betalas. Moderskapspenning betalas för 105 vardagar. Den obligatoriska moderskapsledigheten omfattar två veckor före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och två veckor efter nedkomsten. Under denna tid får arbetstagaren

inte arbeta. Om barnets mor under moderskapspenningsperioden blir oförmögen att vårda barnet eller avlider, ersätts rätten till moderskapspenning med rätt till föräldrapenning för fadern redan under moderskapspenningsperioden.

Om en gravid försäkrads arbetsuppgifter eller arbetsförhållanden äventyrar hennes eller fostrets hälsa och det inte kan ordnas annat arbete för den gravida kvinnan som är lämpligt med avseende på hennes hälsa, har hon rätt att få särskild moderskapspenning innan moderskapspenningsperioden börjar. Det finns ingen maximitid för den särskilda moderskapspenningen. Betalningen av särskild moderskapspenning förutsätter att den försäkrade är arbetsför men av ovan nämnda orsaker måste vara frånvarande från sitt arbete. Dessutom förutsätts det att den försäkrade inte har något annat arbete under den tid för vilken särskild moderskapspenning betalas. Eftersom denna förmån är avsedd för att trygga en gravid försäkrads och hennes ofödda barns hälsa, kan den inte betalas till en adoptivmor.

Barnets far har rätt till faderskapspenning för sammanlagt högst 18 vardagar under moderskaps- och föräldrapenningsperioden då han deltar i vården av barnet och under denna tid inte utför förvärvsarbete eller annat eget arbete, med undantag för arbete som utförs i det egna hushållet. Faderskapspenningsperioden kan enligt faderns önskemål indelas i fyra perioder. Det finns ingen minimilängd för perioderna. Den första faderskapspenningsperioden kan tas ut i samband med barnets födelse.

Enligt överenskommelse mellan föräldrarna betalas omedelbart efter moderskapspenningsperioden föräldrapenning till barnets mor eller far tills 263 vardagar har förflutit från moderskapspenningsperiodens början, den första betalningsdagen medräknad. Föräldrapenningsperioden omfattar således 158 vardagar. För adoptivföräldrar börjar föräldrapenningsperioden då barnet tas i vård och fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse. Om barnet tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, betalas föräldrapenning för 180 vardagar.

Föräldrapenning kan betalas till barnets mor eller adoptivmor eller till barnets far el-

ler adoptivfar som är gift med barnets mor, under förutsättning att föräldrarna inte bor i skilda hushåll på grund av att äktenskapet spruckit. Föräldrapenning kan dessutom betalas till barnets far om han är sambo med barnets mor, men inte till en sådan försäkrad som är sambo med barnets adoptivförälder men som inte själv är adoptivförälder till barnet. Ett undantag från kravet på att föräldrarna skall bo i samma hushåll utgörs av den situation där barnets mor inte deltar i barnets vård, varvid fadern har rätt till föräldrapenning fastän föräldrarna inte längre bor i samma hushåll. Rätten till föräldrapenning gäller inte en sådan part i ett registrerat partnerskap som inte själv är mor eller far till barnet.

Rätten till moderskaps- eller faderskapspenning kan inte överföras till den andra föräldern, men föräldrapenningen kan däremot enligt överenskommelse betalas antingen till barnets mor eller till barnets far. Föräldrarna kan också sinsemellan dela på föräldrapenningsperioden så att vardera föräldern tar ut högst två föräldrapenningsperioder. Varje period måste omfatta minst 12 vardagar.

Det är också möjligt att ta ut partiell föräldraledighet. Då avtalar vardera föräldern med sin egen arbetsgivare om att arbetstiden förkortas med 40-60 procent och om att lönen sänks i motsvarande mån. Minimitiden för partiell föräldraledighet är två månader. För denna period betalas partiell föräldrapenning. Under den partiella föräldraledigheten kan barnet vårdas endast av den ena föräldern eller vårdnadshavaren i taget. Detta kan genomföras t.ex. så att den ena föräldern vårdar barnet under förmiddagen och den andra föräldern under eftermiddagen eller så att föräldrarna vårdar barnet varannan dag. Under den partiella föräldraledigheten har föräldrarna rätt till partiell föräldrapenning, vilken utgör hälften av föräldrapenningen.

Med den faderskapspenningsperiod (bonusledighet) som utgör en fortsättning på föräldrapenningsperioden och som är en del av den s.k. fadersmånaden avses de högst 12 vardagar för vilka fadern betalas faderskapspenning efter föräldrapenningsperiodens slut om han har tagit ut åtminstone de 12 sista vardagarna av föräldrapenningsperioden. Denna kombinerade föräldra- och fa-

derskapspenningsperiod kallas fadersmånaden. Tilläggsdagarna måste tas ut omedelbart efter föräldrapenningsperiodens slut. Modern kan inte få föräldrapenning under fadersmånaden. Modern behöver emellertid inte återvända till arbetet, utan hon kan t.ex. ta ut semester eller annan ledighet från arbetet.

Enligt 4 kap. i den gällande arbetsavtalslagen (55/2001) skall moderskaps-, faderskaps- och föräldraledigheten anmälas till arbetsgivaren senast två månader före den planerade ledighetens början. Moderskaps- och faderskapsledigheten får tidigare läggas på grund av barnets födelse eller barnets, moderns eller faderns hälsotillstånd. Dessa ändringar skall anmälas till arbetsgivaren så snart som möjligt. I övriga fall får arbetstagaren av grundad anledning ändra tidpunkten för moderskaps- eller faderskapsledigheten med iakttagande av en anmälningstid på en månad. Tidpunkten för föräldraledigheten får likaså ändras av grundad anledning och arbetstagaren skall då iaktta en anmälningstid på minst en månad. I fråga om avbrytande av partiell vårdledighet skall avtal ingås med arbetsgivaren. Om avtal inte kan nås har arbetstagaren rätt att av grundad anledning avbryta ledigheten då det skett förändringar i fråga om förutsättningarna för vårdande av barnet. Det föreskrivs inte någon anmälningstid för avbrytande av partiell vårdledighet.

Föräldradagpenningarnas nivå

Bestämmelserna om hur föräldradagpenningarnas belopp fastställs ingår i 11 kap. i sjukförsäkringslagen. Föräldradagpenningar-

na fastställs på samma sätt som sjukdagpenningen. Förmånen kan fastställas på basis av arbetsinkomsten eller på basis av en tidigare förmån. En förmån som grundar sig på arbetsinkomsten fastställs antingen på basis av de inkomster som fastställts vid beskattningen, på basis av arbetsinkomsten för sex månader eller, då det är fråga om kortvariga anställningsförhållanden, på basis av arbetsinkomsten för minst en månad.

Förmånen kan också fastställas på basis av den arbetsinkomst som utgjort grund för en föregående föräldraförmån. Om den beräknade tidpunkten för barnets födelse infaller innan det föregående barnet fyllt tre år, kan förmånen fastställas på basis av den arbetsinkomst som utgjort grund för föräldrapenningen för det föregående barnet. I praktiken innebär denna möjlighet att förmånen fortfarande grundar sig på förtjänsten även i de situationer där någondera föräldern - i allmänhet modern - har stannat hemma och tagit ut vårdledighet.

Den förmån som grundar sig på arbetsinkomsten räknas som en graderad procentuell andel av arbetsinkomsten. Den föräldradagpenning som grundar sig på en föregående förmån utgör å sin sida en bestämd procentuell andel av den föregående förmånen. Storleken av denna procentuella andel varierar för de olika förmånskategoriernas del. Föräldradagpenningen betalas dock alltid minst till det minimibelopp som anges i sjukförsäkringslagen, dvs. 15,20 euro per dag. Den partiella föräldrapenningen kan emellertid utgöra hälften av detta belopp.

Moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningen uträknad på basis av arbetsinkomsten år 2006

Årsarbetsinkomsten, minskad med avdragen	Dagpenning euro/vardag
högst 1 090	15,20
1 091 - 28 403	0,7 x årsarbetsinkomsten : 300, minst 15,20
28 404 - 43 699	66,27 + 0,4 x (årsarbetsinkomsten - 28 403) : 300
över 43 699	86,67 + 0,25 x (årsarbetsinkomsten - 43 699) : 300

Innan dagpenningens belopp uträknas avdras från arbetsinkomsten de eventuella kostnader för inkomstens förvärvande som beaktats vid beskattningen. Dessutom minskas arbetsinkomsten med ett avdrag som grundar sig på arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie.

Den försäkrades dagpenning fastställs på basis av förtjänsten först då årsarbetsinkomsten överstiger 6 513 euro. En mindre årsarbetsinkomst än detta innebär att den försäkrade betalas förmånen till minimibeloppet.

Finansiering av föräldradagpenningarna

I och med den finansieringsreform som trädde i kraft vid ingången av år 2006 har sjukförsäkringen med avseende på finansieringen indelats i arbetsinkomstförsäkring och sjukvårdsförsäkring. Den sjukdagpenning och de föräldrapenningar samt den specialvårdspenning som avses i sjukförsäkringslagen finansieras med hjälp av arbetsinkomstförsäkringen. Med hjälp av arbetsinkomstförsäkringen finansieras också vissa andra förmåner, t.ex. ersättningen för semesterkostnader.

Inom ramen för arbetsinkomstförsäkringen är finansieringen av förmånerna tudelad. De förtjänstbaserade förmånerna finansieras med hjälp av de försäkringsavgifter och -premier som betalas av arbetsgivarna och de försäkrade (löntagarna och företagarna). De förmåner som betalas till minimibeloppet finansieras av statens medel, med undantag för sådana förtjänstbaserade förmåner som på grund av samordning betalas till minimibeloppet. Dessa förmåner finansieras med hjälp av försäkringsavgifter och -premier.

Av de utgifter för arbetsinkomstförsäkringen som minskats med de utgifter som staten svarar för finansieras år 2006 73 procent med hjälp av arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och 27 procent med hjälp av sjukförsäkringens dagpenningsspremie som betalas av löntagare och företagare. Premioprocentsatsen för sjukförsäkringens dagpenningsspremie och avgiftsprocentsatsen för arbetsgivares sjukförsäkringsavgift justeras årligen så att intäkterna av premierna och avgifterna samt statens finansieringsandel täcker utgifterna

för arbetsinkomstförsäkringen. Efter det första året finansieras ändringarna i utgifterna så att de ändringar som behöver göras i premierna och avgifterna efter att statens finansieringsandel dragits av fördelas jämnt mellan löntagares och arbetstagares dagpenningsspremie och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift.

2.1.2. Arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheterna

2.1.2.1. Allmänt

Arbetsgivaren är inte med stöd av arbetsavtalslagen skyldig att betala lön för tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet eller tillfällig vårdledighet eller vårdledighet för vården av ett barn som är yngre än tre år. Inom vissa branscher betalar arbetsgivarna emellertid lön antingen för en del av moderskapsledigheten eller för hela moderskapsledigheten. Det är däremot mer sällsynt att det föreligger lönebetalningsskyldighet under föräldraledigheten eller faderskapsledigheten. Om arbetsgivaren är skyldig att betala lön under någon av de ovan nämnda ledigheterna grundar sig denna skyldighet i allmänhet på ett kollektivavtal och mer sällan enbart på ett arbetsavtal.

Enligt semesterlagen (162/2005) jämställs moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet med arbetade dagar då semester intjänas. Arbetsgivaren skall betala arbetstagaren lön för den intjänade semestern om det är fråga om ett anställningsförhållande som gäller tills vidare eller en visstidsanställning som fortgår efter föräldraledigheten. Ifall det är fråga om en visstidsanställning som upphör under föräldraledigheten skall arbetsgivaren betala semesterersättning till arbetstagaren. Under den vårdledighet som gäller vården av ett barn som är yngre än tre år intjänas däremot inte någon semester och arbetsgivaren är inte skyldig att betala semesterlön eller semesterersättning för denna tid.

2.1.2.2. Kostnadernas ursprung

Familjeledigheterna medför olika slags

kostnader för arbetsgivarna. För en del av dessa kostnader kan arbetsgivarna redan för närvarande söka ersättning. Kostnaderna utgörs av lönekostnader för sådan moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet med lön som det avtalats om i ett kollektivavtal eller arbetsavtal. Till kostnaderna hör också lagstadgade lönekostnader för den semester som intjänas under föräldraledigheten och kostnaderna för lön som betalas under tillfällig vårdledighet. Även dessa grundar sig i allmänhet på kollektivavtal. Som helhet består lönekostnaderna av den lön som betalas till arbetstagaren och av de lagstadgade lönebikostnaderna.

Då en gravid arbetstagare är sjukledig före moderskapsledigheten börjar är arbetsgivaren skyldig att betala lön för sjukledigheten. Det finns dock inte någon noggrann statistik över sjukfrånvaro under graviditeten. På basis av de uppgifter som finns att tillgå kan man emellertid sluta sig till att gravida kvinnor inte under graviditeten är sjukare än arbetstagarna i genomsnitt. Arbetsgivarna orsakas således inte särskilda kostnader på grund av sjukfrånvaro i samband med föräldraskap.

Då en arbetstagare blir moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledig anställs vanligtvis en vikarie istället. Arbetsgivaren orsakas kostnader av anställningen och handledningen av vikarien. Dessa kostnader varierar mycket mellan olika branscher och arbetsplatser. Därför anser arbetsgruppen inte att det är ändamålsenligt att dessa kostnader utjämnas inom ramen för sjukförsäkringssystemet.

2.1.2.3. Lönebetalningsskyldighet

De semesterlöner och semesterersättningar som intjänas under föräldraledigheterna utgör lagstadgade kostnader för arbetsgivaren. Enligt arbetsavtalslagen jämställs moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet med arbetade dagar vid intjänandet av semester. Med stöd av semesterlagen intjänas semester också under föräldradagpenningperioderna, två och en halv dag för varje full kvalifikationsmånad. Om anställningsförhållandet före utgången av kvalifikationsåret har fortgått utan avbrott en kortare tid än ett år, intjänas däremot två vardagar semester för varje full

kvalifikationsmånad. Arbetsgivaren skall på basis av dessa ledigheter betala semesterlön och semesterpenning inom ett anställningsförhållande som gäller tills vidare och semesterersättning då en visstidsanställning upphör. För den intjänade semestern har arbetstagaren rätt att åtminstone få sin ordinarie eller genomsnittliga lön.

I så gott som alla kollektivavtal som gäller den offentliga sektorn har det avtalats om lönebetalningsskyldighet under moderskapsledigheten. Flera kollektivavtal som gäller industrin innehåller och servicebranschen också bestämmelser om lönebetalningsskyldighet. Lönebetalningsskyldighetens omfattning varierar från att gälla några veckor till att omfatta ett par månader. Den längsta avtalsenliga betalningsperiod som allmänt tillämpas omfattar tre månader (72 vardagar). Inom vissa branscher kan lönebetalningsskyldigheten omfatta hela moderskapsledigheten (105 vardagar), men dessa avtal gäller ett fåtal arbetstagare. Det förekommer dock stora skillnader i fråga om lönebetalningsskyldigheten mellan olika branscher. T.ex. inom de branscher som hör till det kvinnodominerade servicefacket PAM förekommer det inte alls moderskapsledighet med lön, med undantag för några mindre omfattande avtal. Till dessa kvinnodominerade branscher där det inte betalas lön under moderskapsledigheten hör t.ex. handeln samt hotell- och restaurangbranschen.

2.1.2.4. Ersättning för arbetsgivarnas kostnader

Ersättning för lönekostnader

De kostnader arbetsgivaren orsakas av lönebetalning under föräldraledigheterna ersätts med stöd av sjukförsäkringslagen. I 7 kap. 4 § i sjukförsäkringslagen föreskrivs om arbetsgivarens rätt till en dagpenningförmån. Dagpenningförmånen betalas till arbetsgivaren till den del den försäkrade på grundval av ett anställningsförhållande har rätt till lön eller motsvarande ersättning för en föräldradagpenningperiod, om det i anställningsvillkoren har avtalats om att dagpenningförmånen eller en del av den skall betalas till arbetsgivaren istället för till den

försäkrade. I regel avtalar man i kollektivavtalen om att förmånen skall betalas till arbetsgivaren i samband med att det ingås avtal om lönebetalningsskyldighet.

På grund av bestämmelserna om uträkning av dagpenningens belopp är dagpenningen ofta, men inte alltid, mindre än dagslönen. Trots ersättningen står arbetsgivaren för skillnaden mellan den fulla dagslönen och dagpenningen. Dessutom står arbetsgivaren för lönebikostnaderna. Skillnaden mellan arbetsgivarens kostnader och den ersättning arbetsgivaren får ökar ytterligare av att dagpenningförmånerna inte fastställs på basis av lönen för den tid lönebetalningsskyldigheten gäller, utan på basis av de inkomster som fastställts vid beskattningen, sex månaders inkomst eller en föregående förmån. I alla dessa situationer kan den inkomst som utgör grund för dagpenningen vara mindre än den lön som betalas till arbetstagaren – vilket den i praktiken ofta också är.

År 2005 betalades arbetsgivarna föräldradagpenningar till ett belopp av 84,7 miljoner euro i ersättning för lönebetalning under föräldraledigheter. Den ersättning som betalas av Folkpensionsanstalten motsvarar i genomsnitt 64 procent av lönen, så den andel av lönen som bekostas av arbetsgivarna uppgår uppskattningsvis till 47 miljoner euro. Dessutom står arbetsgivaren för de lagstadgade socialförsäkringsavgifter som betalas på basis av lönen, med undantag för arbetsgivares socialskyddsavgift som arbetsgivaren får tillbaka från skatteverket till den del avgiften motsvarar den dagpenning eller pension som betalats till arbetstagaren (lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift 366/1963). Det sammanlagda beloppet av dessa avgifter är uppskattningsvis 26 miljoner euro. För de föräldradagpenningperioder för vilka det betalas lön uppgår arbetsgivarnas lönekostnader som inte ersätts eller återbetalas enligt de ovan angivna uppskattningarna sammanlagt till ca 74 miljoner euro.

Ersättning för semesterlönekostnader

Folkpensionsanstalten betalar arbetsgivarna ersättning för kostnaderna för den semesterlön eller semesterersättning som intjänas un-

der familjeledigheterna. Semesterkostnadsersättningen grundar sig på sjukförsäkringslagen. Ersättningen är uttryckligen avsedd som kompensation för arbetsgivarnas kostnader och den kan inte under några omständigheter betalas till arbetstagaren.

Från och med ingången av år 2005 motsvarar den ersättning som betalas till arbetsgivaren per dag beloppet av arbetstagarens dagpenningförmån förhöjt med koefficienten 1,55. Detta innebär att ersättningen i genomsnitt motsvarar den lön som betalas till arbetstagaren. Denna förändring påverkar först från och med år 2006 i full utsträckning de ersättningar som betalas till arbetsgivarna. Då ändringen nått sin fulla effekt uppskattar man att de kostnader som medförs av semesterkostnadsersättningen kommer att uppgå till ca 50 miljoner euro per år. När det gäller semesterkostnaderna står arbetsgivarna för de lagstadgade socialförsäkringsavgifter som betalas på basis av lönen, med undantag för arbetsgivares socialskyddsavgift som arbetsgivaren får tillbaka från skatteverket till den del avgiften motsvarar den semesterkostnadsersättning som betalats till arbetsgivaren (lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift). För närvarande uppgår dessa avgifter uppskattningsvis till 5 miljoner euro per år.

2.1.2.5. Arbetsgivarnas totala kostnader efter ersättningarna

De ovan beräknade arbetsgivarkostnader som orsakas av föräldraledigheterna uppgår till ca 205 miljoner euro i 2005, varav ca 127 miljoner euro ersätts med stöd av sjukförsäkringslagen (ca 64,5 procent av kostnaderna). Dessutom åläggs arbetsgivarna hela lönekostnaden samt dess bikostnader för tillfälligt vårdledighet, ca 80 miljoner euro årligen. Arbetsgivarna åläggs årligen ca 285 miljoner euro i direkta kostnader för alla ovan nämnda lönekostnader, och ersättningar är 127 miljoner euro. Arbetsgivarna åläggs således årligen omedelbara kostnader för föräldraledigheterna i ca 158 miljoner euro (ca 55 procent av de totala kostnaderna).

2.2. Familjeledigheter i de nordiska länderna

Sverige

I Sverige betalas föräldrapenning i 480 dagar. De dagar för vilka föräldrapenning betalas kan delas jämnt mellan föräldrarna. Av föräldradagpenningdagarna har dock 60 dagar reserverats för vardera föräldern. När det gäller de återstående 360 dagarna kan den ena föräldern avstå från sin rätt till förmån för den andra föräldern. Föräldraledigheten kan inledas 60 dagar innan barnet föds. Föräldraledigheten behöver inte tas ut som en sammanhängande ledighet. Familjerna kan utnyttja föräldrapenningdagarna på det sätt de önskar innan barnet fyllt 8 år eller avslutat sitt första skolår. En ensamstående förälder har rätt att själv ta ut alla dagar. Man kan välja att ta ut full föräldrapenning eller ta ut tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondedel av föräldrapenningen.

Föräldrapenningen motsvarar 80 procent av den inkomst som utgör grund för beräkning av sjukdagpenningen. Den ersättning som motsvarar 80 procent av inkomsten betalas likväl endast då inkomsterna uppgår till högst 24 625 SEK/månad (2 616 €/månad). Inkomstgränsen stiger 1.7.2006 till 31 500 SEK/månad (3 346 €/månad). I Sverige pågår som bäst en diskussion om slopande av inkomstgränsen. Den förhållandevis låga inkomstgränsen har varit föremål för kritik och den har betraktats som en orsak till att de högre avlönade fäderna återvänder till arbetet och mödrarna stannar hemma och vårdar barnen. För 390 dagar motsvarar föräldrapenningen 80 procent av inkomsterna. För de återstående 90 dagarna är ersättningen 60 SEK/dag.

Arbetsgivaren betalar inte lön till arbetstagen under föräldraledigheten, utan utkomsten tryggas genom den föräldradagpenning som betalas inom ramen för föräldraförsäkringssystemet. Föräldraförsäkringen finansieras med hjälp av de försäkringsavgifter som betalas av arbetsgivarna. Av arbetsgivarsavgifter 2,2 procent allokeras till föräldraförsäkringssystemet.

I kollektivavtalen kan man avtala om att arbetsgivaren betalar en tilläggsdel utöver

föräldradagpenningen. Tre fjärdedelar av arbetstagen omfattas av ett avtal enligt vilket arbetsgivaren utöver föräldrapenningen betalar ett stöd som motsvarar 10 procent av arbetstagens lön. Arbetstagens bruttoersättning (det sammanlagda beloppet av dagpenningen och arbetsgivarens andel) kan uppgå till högst 90 procent av lönen. Då ersättningsnivån beräknas iaktas de inkomstgränser som anges i första stycket.

Även i Sverige har fäderna tagit ut föräldraledighet i betydligt mindre utsträckning än mödrarna. År 2004 utnyttjade fäderna 19,7 procent av föräldrapenningdagarna. I Sverige har en del av de föräldrapenningdagar som är avsedda för fadern blivit utnyttjade.

Norge

I Norge har man rätt till föräldrapenning för sammanlagt 42 veckor, varvid dagpenningen motsvarar 100 procent av lönen, eller för 52 veckor, varvid dagpenningen motsvarar 80 procent av lönen. Moderns föräldrapenningsperiod kan inledas 3-12 veckor innan barnet föds. De sex veckor av föräldrapenningsperioden som följer efter barnets födelse har förbehållits modern. Av föräldrapenningsperioden är sammanlagt nio veckor avsedda endast för modern. Fadern har en egen fyra veckor lång föräldrapenningsperiod. De återstående 29-39 veckorna av föräldrapenningsperioden kan föräldrarna fördela sinsemellan. Dessutom kan fadern ta ut en två veckors oavlönad ledighet i samband med att barnet föds. Denna ledighet omfattas inte av föräldraledigheten för vilken det är möjligt att få ersättning. I Norge kan föräldrarna ta ut föräldraledighet samtidigt. Det är också möjligt att ta ut partiell föräldraledighet. År 2004 utnyttjade fäderna 9 procent av föräldradagpenningdagarna. Föräldradagpenningarna finansieras med hjälp av avgifter som tas ut hos både arbetsgivarna och arbetstagen.

Island

På Island förnyades föräldraledighetssystemet år 2000. Föräldrarna har rätt till nio månaders föräldraledighet. Modern och fadern har vardera rätt till tre månaders föräld-

raledighet och de tre återstående månadernas ledighet får föräldrarna fördela sinsemellan. Modern kan inleda föräldraledigheten en månad före den beräknade tidpunkten för barnets födelse. Modern måste vara föräldraledig de två första veckorna efter att barnet fötts. Föräldraledigheten skall tas ut innan barnet nått 18 månaders ålder. Föräldrapenningen motsvarar 80 procent av inkomsterna. Förmånerna finansieras med skattemedel och arbetsgivaravgifter. Efter förnyelsen av föräldraledighetsystemet har fädernas bruk av föräldraledigheten ökat avsevärt. År 2004 utnyttjade fäderna 31,8 procent av föräldrapenningsdagarna.

Danmark

Målet med det danska föräldraledighetssystemet är att systemet skall vara så flexibelt som möjligt, så att föräldrarna själva får fatta beslut om hur ledigheten fördelas. Föräldrarna betalas dagpenning för sammanlagt 52 veckor. Modern har rätt till fyra veckors ledighet innan barnet föds. Efter barnets födelse är 14 veckor avsedda för modern. Under denna tid har fadern rätt till två veckors föräldraledighet. Då barnet nått 14 veckors ålder kan föräldrarna sinsemellan dela på de återstående 32 veckornas ledighet eller så kan ledigheten tas ut av den ena föräldern. Ersättningsnivån motsvarar 100 procent av lönen. Föräldraledigheten kan förlängas till 40 eller 46 veckor, men ersättningsnivån sjunker då så att den totala ersättningen motsvarar ersättningen för 32 veckor. Föräldradagpenningarna finansieras med hjälp av avgifter som tas ut hos arbetstagarna och företagarna. År 2004 betalades fäderna föräldradagpenning för 5,5 procent av det totala antalet föräldradagpenningardagar.

2.3. Bedömning av nuläget

Bruket av moderskaps-, faderskaps- och föräldraledigheten

Genom att utveckla föräldraledighetssystemet har man strävat efter att stöda familjerna vid sammanjämkandet av arbets- och familjelivet i enlighet med familjernas egna

behov och möjligheter. Vid utvecklandet av familjeledighetssystemet har målet varit att båda föräldrarna skall ha jämlika möjligheter till sådana arbetstidsarrangemang där vården av barnen beaktas. Föräldraledigheten utnyttjas emellertid fortfarande i högre grad av kvinnorna.

Bruket av faderskapsledigheten har ständigt ökat. År 2005 betalades faderskapspenning till 69 procent av fäderna. Faderskapsledigheten, som omfattar högst 18 betalningsdagar, tas i allmänhet ut under moderskapspenningensperioden i samband med barnets födelse. Under moderskapsledigheten betalades faderskapspenning i genomsnitt för 11,5 vardagar per fader. Detta antal innefattar inte den faderskapspenningensperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningsperioden. Fäderna har däremot fortfarande endast i ringa utsträckning utnyttjat föräldraledigheten. Bruket av föräldraledigheten ökade i och med det nya s.k. fadersmånadssystemet. År 2005 tog 9,5 procent av fäderna ut föräldraledighet. Om den föräldrapenningsperiod som utgör en del av fadersmånaden inte medräknas var andelen 3,8 procent, och den genomsnittliga föräldrapenningsperioden omfattade 43,2 vardagar per far. Efter att bestämmelserna om den nya fadersmånaden trätt i kraft har fädernas genomsnittliga föräldraledighet förkortats med ungefär tre veckor, då fadersmånadens föräldrapenningsperiod fränses.

Fadersmånaden har utnyttjats i betydligt mindre utsträckning än vad man väntat sig, vilket delvis beror på att ledigheten måste tas ut omedelbart efter att föräldrapenningsperioden upphört. I de fall där modern har för avsikt att ta ut vårdledighet kan bruket av fadersmånaden orsaka problem inom familjen. Den gällande regleringen kan driva modern att ta ut semester eller återvända till arbetet för en månad för att faderns rätt till fadersmånaden skall tillgodoses, eftersom familjens utkomst under fadersmånaden annars grundar sig enbart på den föräldradagpenning som betalas till fadern. Fadern borde erbjudas flexibilitet vid valet av tidpunkten för sin familjeledighetsmånad, vilket skulle uppmuntra fler fäder att utnyttja ledigheten. Den arbetsgrupp som utvärderar ändamålsenligheten av arbetsavtalslagens familjeledighets-

bestämmelser föreslog i sin rapport att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt, så att fadern kan ta ut den efter moderns semester eller efter en kortvarig vårdledighetsperiod.

Enligt resultaten av jämlikhetsbarometern för år 2004 har man bedömt att det inte bereder svårigheter att ta ut familjeledigheter inom den offentliga sektorn. Också männens möjligheter att ta ut familjeledigheter har förbättrats. Inom den privata sektorn upplever man däremot att det är svårare att ta ut familjeledigheter än inom den offentliga sektorn.

Enligt utredningarna har de fäder som tagit ut föräldraledighet och den efterföljande faderskapsledigheten en aning högre utbildning än de som endast tagit ut faderskapsledighet. På motsvarande sätt som fädernas bruk av familjeledigheterna varierade i enlighet med utbildningsnivån varierade bruket även i enlighet med den socioekonomiska ställningen. Bland de fäder som utnyttjat fadersmånaden fanns det fler högre tjänstemän än bland dem som endast tagit ut faderskapsledighet och en aning fler än bland dem som tagit ut föräldraledighet. Vid granskningen av inkomsterna framgick det också att de fäder som fått faderskaps- och föräldrapenning för fadersmånaden hade en aning högre inkomster än de som endast tagit ut faderskapsledighet (FPA, Rapporter om social- och hälsotrygghet 43, Takala 2005).

Förmånernas nivå

De föräldradagpenningar som betalas till mödrarna är lägre än de som betalas till fäderna. År 2005 var den genomsnittliga föräldradagpenningen för mödrarna 40,4 euro/dag och för fäderna 59,7 euro/dag. Det genomsnittliga beloppet av de föräldradagpenningar som betalas till kvinnorna minskas av andelen dagpenningar som betalats till minimibeloppet. När det gäller de dagpenningar som betalas till arbetsgivarna i ersättning för lön var den genomsnittliga föräldradagpenningen år 2005 för mödrarna 58,3 euro/dag och för fäderna 70,9 euro/dag.

År 2005 hade ca 86 procent av de mödrar som fick föräldradagpenning haft arbetsinkomster på basis av vilka dagpenningen be-

stämde. Av fäderna hade 99 procent haft sådana inkomster. Av mödrarna betalades emellertid 20 procent minimidagpenning. Av fäderna betalades ca två procent dagpenning till minimibeloppet. Det faktum att de sammanlagda andelarna överstiger 100 procent beror på att det bland de försäkrade som har arbetsinkomster finns en grupp vars inkomster endast berättigar till dagpenning som underskrider minimibeloppet. Dessa försäkrade betalas dagpenning till minimibeloppet. Med anledning av de ändringar som trädde i kraft år 2005 kan dagpenningen nuförtiden också grunda sig på de inkomster som legat till grund för den dagpenning som betalades för det föregående barnet. Förmånen kan också grunda sig på lönen för en kortvarig anställning som skulle ha fortgått om inte rätten till dagpenning hade uppkommit (s.k. snuttarbete). Man förväntar sig att dessa ändringar skall minska antalet personer som får minimidagpenning.

Dagpenningen uppgår som högst till ca 67 procent av bruttoförvärvsinkomsterna. År 2006 börjar dagpenningens procentuella andel av lönen minska då månadsinkomsterna överstiger 2 488 euro. Vid en jämförelse av de disponibla inkomsterna efter beskattningen minskar skillnaden mellan dagpenningen och förvärvsinkomsterna dock avsevärt. Förändringen av skatteprocenten inverkar på de disponibla nettoinkomsterna.

År 2005 betalades sammanlagt 644,1 miljoner euro i föräldradagpenningar, varav 13,2 procent, dvs. 84,7 miljoner euro, betalades till arbetsgivarna. Kvinnorna betalades 592,8 miljoner euro i föräldradagpenningar, varav 13,7 procent betalades till arbetsgivarna. Männerna betalades sammanlagt 51,3 miljoner euro i föräldradagpenningar, varav 6,6 procent betalades till arbetsgivarna.

Fädernas bruk av föräldraledigheten

Den allmännaste orsaken till att fäderna inte utnyttjar föräldraledigheten utgörs enligt utredningarna av ekonomiska faktorer. Enligt Folkpensionsanstaltens utredning ansåg hälften av de fäder som tagit ut faderskapsledighet att föräldradagpenningarnas nivå är alltför låg (Takala 2005). Som andra orsaker till att fäderna inte tar ut föräldraledighet näm-

des arbetsförhinder, möjligheter till avancemang inom karriären samt arbetsgivarnas och arbetskamraternas attityder.

Det faktum att fadern tar ut en del av föräldraledigheten har emellertid inte så stor betydelse för familjens ekonomi som man tidigare uppskattat eller som familjerna antagit. I samband med arbetsgruppens arbete utredde man hur stor inverkan det har på familjens

årsinkomster om fadern t.ex. tar ut två månaders föräldraledighet istället för modern. De ekonomiska konsekvenserna har beräknats som en nettoförändring av familjens årsinkomster, på basis av antagandet att modern återgår till arbetet då fadern tar ut föräldraledighet och får samma månadslön som utgjorde grund för hennes föräldrapenning.

**Faderns
månads
inkomst**

Moderns månadsinkomst

	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000
Nettoförändringen av årsinkomsterna då dagpenningen bestäms enligt gällande lag och fadern tar ut 2 månaders föräldraledighet istället för modern							
1000	-4	696	1130	1815	2251	2844	3484
2000	-97	603	1037	1722	2158	2751	3391
3000	-535	165	599	1284	1720	2313	2953
4000	-1065	-365	69	754	1190	1783	2423
5000	-1809	-1109	-675	10	446	1039	1679
6000	-2120	-1420	-986	-301	135	728	1368
7000	-2778	-2078	-1644	-959	-523	70	710
Motsvarande procentuell förändring							
1000	0,0	3,1	4,1	5,9	6,8	8,1	9,3
2000	-0,4	2,0	3,0	4,5	5,3	6,4	7,5
3000	-1,7	0,4	1,4	2,9	3,6	4,7	5,7
4000	-2,9	-0,8	0,1	1,5	2,2	3,2	4,2
5000	-4,2	-2,3	-1,3	0,0	0,8	1,7	2,6
6000	-4,4	-2,6	-1,	-0,5	0,2	1,1	2,0
7000	-5,2	-3,5	-2,6	-1,4	-0,7	0,1	1,0

Den övre tabellen beskriver förändringen av familjens årsinkomster i euro efter beskattningen (*nettoförändringen*). Beräkningen har gjorts med stöd av de gällande bestämmelserna om dagpenningens belopp. I den nedre tabellen anges motsvarande förändringar som en procentuell andel av årsinkomsterna.

Adoptivföräldrars rätt till föräldrapenning

Det årliga antalet adoptioner i vårt land är inte stort. År 2004 adopterades ca 500 personer, av vilka 90 var fullvuxna. En del av adoptionerna är adoptioner som sker inom familjen. Den största delen, ca 300 av de adoptioner som skedde under år 2004, var internationella adoptioner av barn.

Längden av adoptivföräldrarnas föräldraledighet är förbunden med tidpunkten för barnets födelse. Föräldraledigheten omfattar 234 vardagar efter barnets födelse. Om det förflutit mer än 54 vardagar från barnets födelse omfattar adoptivföräldrarnas rätt till föräldraledighet 180 vardagar. Eftersom adoption av barn inom Finland kan ske först åtta veckor efter barnets födelse och vid internationella

adoptioner ofta ännu senare än detta, omfattar adoptivföräldrarnas föräldraledighet i allmänhet 180 vardagar. En biologisk mor till ett barn har utöver föräldraledigheten rätt till moderskapsledighet i 105 vardagar, varav 30-50 dagar tas ut före den beräknade tiden för nedkomsten. Den moderskapsledighet som föregår barnets födelse är avsedd för förberedelse för förlossningen och tiden därefter för att modern skall återhämta sig efter förlossningen samt för vård av barnet. Eftersom adoptivmodern inte har fött barnet har hon inte av hälsoskäl ansetts ha behov av moderskapsledighet. En del av den 105 dagar långa moderskapsledigheten är emellertid sådan ledighet som hör samman med vård av barnet. När det gäller ledigheternas längd försätts adoptivföräldrar således i denna bestämmelse i en ojämlig ställning i förhållande till biologiska föräldrar.

Rätt till föräldrapenning inom registrerat partnerskap

Lagen om likabehandling (21/2004) och lagstiftningen gällande arbetsavtals- och tjänsteförhållanden innehåller förbud mot diskriminering. Sexuell läggning utgör en av de faktorer med anledning av vilka diskriminering förbjuds i dessa lagar.

I lagen om registrerat partnerskap (950/2001) föreskrivs om registrering av partnerskap för två personer av samma kön. I lagens 8 § bestäms om rättsverkningarna av registrerat partnerskap. Utgångspunkten är att registrering av ett partnerskap har samma rättsverkningar som ingående av äktenskap, om inte något annat föreskrivs. I 9 § bestäms dock uttryckligen att de bestämmelser i lagen om faderskap (700/1975) som gäller konstaterande av faderskap på grund av äktenskap och andra sådana bestämmelser som gäller en

make enbart på grund av dennes kön inte tillämpas på ett registrerat partnerskap. På ett registrerat partnerskap tillämpas inte heller de bestämmelser i adoptionslagen (153/1985) som gäller makens rätt att adoptera barn eller de bestämmelser om makens släktnamn som ingår i namnlagen (694/1985). Sjukförsäkringslagens moderskaps- och faderskapspenningensperiod hör också obetingat samman med barnets förälders kön. Således har den som lever i registrerat partnerskap inte för närvarande med stöd av partnerskapet rätt till de nämnda dagpenningförmånerna.

Om ett par som lever i registrerat partnerskap fattar beslut om att skaffa ett barn, kan paret betraktas som en familj på motsvarande sätt som de som lever i äktenskap eller samboförhållande. Enligt den gällande sjukförsäkringslagen har emellertid bara den förälder i ett registrerat partnerskap som vårdar sitt eget biologiska barn eller adoptivbarn rätt till föräldrapenning. Eftersom maken till barnets förälder som är av samma kön som föräldern inte har rätt att adoptera barnet i fråga, har maken inte enligt gällande lagstiftning rätt till föräldrapenning. Denna bestämmelse försätter familjerna i avvikande ställning beroende på personernas sexuella läggning.

Arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheter och ersättningen för dem

För närvarande fördelas familjeledigheterna och de kostnader som orsakas av ledigheterna ojämnt mellan arbetsgivarna inom olika branscher. Familjeledigheterna utnyttjas i huvudsak av mödrarna, vilket belastar arbetsgivarna inom de kvinnodominerade branscherna. De lönekostnader som orsakas av föräldradagpenningensperioderna ersätts för närvarande endast delvis.

Till arbetsgivarna betalade föräldradagpenningar år 2005

	Mottagare	Dagar	Ersättningar	Föräldradagpenningar
			€	€/dag
Staten	2 148	125 158	7 181 736	57,38
Kommuner och samkommuner	10 817	605 801	32 167 818	53,10
Övriga	15 105	743 627	45 296 228	60,91
Sammanlagt	28 070	1 474 586	84 645 781	57,40
	%	%	%	
Staten	7,7	8,5	8,5	
Kommuner och samkommuner	38,5	41,1	38,0	
Övriga	53,8	50,4	53,5	
Sammanlagt	100,0	100,0	100,0	

Källa: FPA

Den semesterkostnadsersättning arbetsgivarna får för semesterlönerna höjdes i början av år 2005. Den ersättning som betalas per dag utgörs av arbetstagarens föräldradagpenning multiplicerad med 1,55. År 2005 betalades arbetsgivarna 22,4 miljoner euro i ersättning för semesterkostnader. Trots höjningen har de semesterkostnadsersättningar som betalats till arbetsgivarna inte förändrats väsentligt i förhållande till året innan. Höjningen av arbetsgivarnas ersättningar torde emellertid komma till synes i statistiken för år 2006, eftersom höjningen gäller ersättningarna för semesterkostnader som hänför sig till sådana föräldradagheter där hela föräldrale-

digheten har tagits ut efter lagens ikraftträdande.

Det har varit möjligt att utjämna semesterkostnaderna sedan år 1995, men utjämningen har inte utnyttjats i så stor omfattning som man uppskattat då det reserverats anslag för detta ändamål. År 2005 betalades ersättningar för 19 400 personers semesterkostnader. Av dem var 1 180 fäder. Ersättningen finansieras med hjälp av arbetsinkomstförsäkringens försäkringsavgifter. Utgifternas verkningar har beaktats i fråga om försäkringsavgifternas storlek så att finansieringen har ålagts arbetsgivarna. Kostnaderna fördelas mellan arbetsgivarna inom alla branscher.

Semesterersättningar år 2005

	ersättningar		personer		Ersättning/dag		Dagar/person	
	euroa	%	euroa	%	euroa	%		
Staten	6 145 970	6,1	1 209	6,2	54,15		21,0	
Kommuner och samkommuner	1 374 089	27,4	5 848	30,1	48,42		21,7	
Övriga	14 901 948	66,5	12 364	63,7	51,29		23,5	
Sammanlag	22 422 007	100,0	19 421	100,0	50,63		22,8	

Källa: FPA

Såsom det uppskattats ovan i avsnitt 2.1.2.5. uppgår de arbetsgivarkostnader som orsakas av familjeledigheterna till ca 290 miljoner euro per år. Av dessa kostnader ca 210 miljoner euro orsakas av lönebetalningsplikt under moderskaps, faderskaps- eller familjeledigheten samt semesterlön, och av dem ca 130 miljoner euro ersätts med stöd av sjukförsäkringslagen (ca 62 procent av de totala kostnaderna). Utan kompensation föreligger ca 80 miljoner euro. Dessutom antar man, att lönekostnaden för tillfälligt vårdledighet är ca 80 miljoner euro årligen. Arbetsgivarna står således årligen för ca 160 miljoner euro i direkta kostnader för familjeledigheterna (ca 55 procent av de totala kostnaderna). Ersättningens belopp är inte tillräckligt. Man antar dessutom att alla arbetsgivare inte ansöker om ersättning. Statistikföringen gällande arbetsgivarnas sammanlagda kostnader för familjeledigheterna är dock för tillfället bristfällig och det finns därför inte någon enhetlig statistik angående hela landet.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Ett av målen med propositionen är att förbättra ersättningarna för de kostnader familjeledigheterna orsakar arbetsgivarna och minska den ekonomiska belastning dessa kostnader kan medföra för enskilda arbetsgivare. Ett annat mål är att uppmuntra fäderna att utnyttja sin rätt till föräldraledighet. Genom propositionen strävar man efter att främja fädernas möjligheter att bruka sin lagstadgade rätt till föräldraledighet både genom att dagpeningsförmånernas nivå höjs och genom att det blir möjligt för fäderna att flexibelt bestämma tidpunkten för den s.k. fadersmånaden. Genom dessa ändringar utjämnas kostnadsskillnaderna mellan mans- och kvinnodominerade branscher, vilket förbättrar kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

Ett av propositionens mål är också att underlätta sammanjämkningen av arbete och familjeliv i olika slags familjer. Genom propositionen förbättras adoptivföräldrars rätt

till föräldrapenning och dessutom införs rätt till att fördela föräldraledighet för föräldrar som lever i registrerat partnerskap.

Enligt statistikcentralens undersökning av arbetsförhållandena år 2003 fördelas den tillfälliga vårdledigheten redan jämnare mellan båda föräldrarna än vad som är fallet i fråga om de övriga familjeledigheterna. Därför föreslås det inte i propositionen att arbetsgivarna skall betalas ersättning för kostnaderna för tillfällig vårdledighet.

3.2. Alternativ

Främjande av fädernas bruk av föräldraledigheten

Man kan sträva efter att åtgärda fädernas underrepresentation vid utnyttjandet av föräldrapenningsperioden genom att informera om denna rättighet och om verkningarna av att föräldraledighet tas ut - inklusive de ekonomiska konsekvenserna. Fädernas bruk av föräldraledigheten kunde också ökas genom att en viss föräldrapenningsperiod skulle förbehållas fadern. Denna modell skulle i praktiken innebära att familjen förlorar rätten till dessa föräldrapenningsdagar om inte fadern utnyttjar dem.

Familjerna har informerats om möjligheterna att dela på föräldraledigheten och om fadersmånaden i samband med kampanjen "använd din pappamånad". Information ges också via rådgivningarna och dessutom har moderskapsförpackningen kompletterats med en broschyr om fadersmånaden. Enbart informerandet om rättigheterna har emellertid inte lett till en ökning av fädernas bruk av föräldraledigheten. Etablerandet av en föräldrapenningsperiod som är avsedd enbart för fadern skulle däremot vara ett kraftigt styrmedel som kunde antas öka fädernas bruk av föräldraledigheten avsevärt. Utfärdandet av bestämmelser om en egen föräldrapenningsperiod för fadern skulle dock innebära en inskränkning av familjernas gällande rätt att avtala om bruket av föräldrapenningsperioden. I propositionen föreslås därför att man med hjälp av ett ekonomiskt incitament skall sträva efter att öka antalet fäder som utnyttjar

föräldrapenningsperioden, dvs. genom att föräldrapenningsens belopp höjs för de dagar under vilka fadern tar ut föräldraledighet. Fädernas bruk av föräldraledigheten skall också främjas genom att man tillåter flexibilitet i fråga om tidpunkten för den s.k. fadersmånaden och därigenom gör det lättare för familjerna att utnyttja den. Samtidigt skulle familjens rätt till att sinsemellan besluta över utdelandet av familjeledighet samt tidpunkten för pappas föräldraledighet kvarstå oförändrat.

Ersättning för arbetsgivarnas lönekostnader

Ersättningen för arbetsgivarnas lönekostnader kan förbättras antingen genom att ersättningsnivån inom det gällande systemet höjs eller genom att rätten till ersättning utvidgas att gälla nya situationer. Det senare alternativet realiserar om rätten till ersättning också utvidgas att gälla löner som betalas för tillfällig vårdledighet. Den tillfälliga vårdledigheten fördelas emellertid redan för närvarande betydligt jämnare mellan båda föräldrarna än föräldrapenningsperioderna. När det gäller tillfällig vårdledighet koncentreras arbetsgivarkostnaderna inte lika kraftigt till arbetsgivarna inom de kvinnodominerade branscherna som de kostnader som uppkommer inom föräldradagpenningssystemet. Om det skulle betalas ersättning för lönekostnaderna för tillfällig vårdledighet skulle det primärt vara fråga om utvidgning av rätten till ersättning och inte om utjämning av kostnaderna. Därför föreslås det i propositionen att man i första hand skall koncentrera sig på de kostnader arbetsgivarna orsakas av föräldradagpenningssystemet.

Det är möjligt att förbättra ersättningen för arbetsgivarnas lönekostnader antingen inom dagpenningssystemet eller vid sidan av detta. De åtgärder som kan vidtas inom dagpenningssystemet hör samman med dagpenningens nivå. Detta alternativ innebär att de försäkrade betalas högre dagpenning än tidigare. Om arbetsgivaren betalar lön till en försäkrad kan dagpenningen betalas till arbetsgivaren i ersättning för lönekostnaderna.

Det alternativ som inte hör samman med dagpenningssystemet innebär att de försäkrades dagpenning fastställs på samma sätt som

föret. Arbetsgivarna kunde t.ex. få gottgörelse för lönekostnaderna på samma sätt som arbetsgivarna får ersättning för semesterkostnaderna enligt den gällande lagstiftningen. Enligt detta alternativ kunde arbetsgivarens ersättning grunda sig på den dagpenning som betalas till en försäkrad och dagpenningen höjas med en bestämd koefficient då den betalas till arbetsgivaren i ersättning för lön. Genom denna mekanism kunde man effektivt kompensera de genomsnittliga arbetsgivarkostnaderna och utjämna kostnadseffekterna mellan kvinnornas och männens arbetsgivare.

Finansieringen utgör ett problem i samband med detta alternativ. Utgångspunkten för försäkringsprincipen är att avgifter kan tas ut endast hos de aktörer som till följd av ett försäkringsfall kan vara berättigade till den förmån eller ersättning som finansieras med avgiften. Moderskapsledighet med lön är en avtalsbaserad rättighet som inte grundar sig på lag och det betalas inte lön för moderskapsledigheten inom alla branscher. Inom flera branscher har det inte i kollektivavtalen avtalats om lönebetalning ens för en del av moderskapsledigheten. De arbetsgivare som inte betalar lön för moderskapsledigheten är självfallet inte heller berättigade till den dagpenning som betalas som kostnadsersättning, utan dagpenningen betalas direkt till arbetstagaren. Om ersättningen för den lön som betalas under moderskapsledigheten frigörs från dagpenningen, skulle det innebära att man i strid med försäkringsprincipen hos alla arbetsgivare tar ut en avgift för finansiering av ersättningen för lönebetalning under moderskapsledigheten. Om avgiften däremot tas ut endast hos de arbetsgivare som är skyldiga att betala lön under moderskapsledigheten utjämnas inte kostnaderna mellan arbetsgivarna.

3.3. De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att systemet för kompensation av de kostnader arbetsgivarna orsakas av familjeledigheterna skall utvecklas genom att de existerande ersättningsmetoderna förbättras. Det skall betalas bättre ersättning för den lön arbetsgivaren betalar för moderskapsledigheten samt för de kostnader

arbetsgivarna orsakas av betalningen av semesterlön för mödrarnas och fädernas föräldraledighet. Dessutom skall kostnaderna utjämnas genom att fäderna uppmuntras att utnyttja sin rätt till föräldraledighet.

Enligt förslaget skall moderskapspenningens belopp höjas för de 56 första vardagarna. För denna period skall förmånen uppgå till 90 procent av den arbetsinkomst som utgör grund för förmånen, istället för 70 procent som för närvarande. Effekterna av höjningen ökar dessutom i och med att den nedre gränsen som sänker dagpenningens nivå skall slopas. Den procentsats som iakttas i fråga om de årsarbetsinkomster som år 2006 överstiger den övre gränsen på 43 699 euro skall höjas från nuvarande 25 procent till 32,5 procent. Då förmånen har betalats för 56 dagar ändras dagpenningens storlek så att den överensstämmer med de gällande bestämmelserna. Om arbetsgivaren är skyldig att betala lön för moderskapspenningsperioden kan förmånen liksom för närvarande betalas till arbetsgivaren i kompensation för lönekostnaderna.

Den föräldrapenning samt faderskapspenning för fadersmånaden som baserar på faderns lön skall för de 50 första vardagarna uppgå till 80 procent av den arbetsinkomst som utgör grund för dagpenningen, istället för 70 procent som för närvarande. Liksom för moderskapspenningens del ökar effekterna av höjningen av att den nedre gränsen som sänker dagpenningens nivå skall slopas. Dessutom skall den procentsats som iakttas i fråga om de årsarbetsinkomster som år 2006 överstiger den övre gränsen på 43 699 euro höjas från nuvarande 25 procent till 32,5 procent. En jämnare fördelning av föräldraledigheterna mellan fäderna och mödrarna medför också en jämnare fördelning av arbetsgivar-kostnaderna och förbättrar dessutom kvinnornas ställning på arbetsmarknaden.

Semesterkostnadsersättningen har senast höjts vid ingången av år 2005, då ersättningen höjdes så att den omfattar bruttolönen. Trots denna förnyelse får arbetsgivaren emellertid fortfarande ingen ersättning för den del av lönekostnaderna som består av arbetsgivarens lagstadgade socialförsäkringsavgifter i samband med lönen. I propositionen föreslås att semesterkostnadsersättningen skall höjas

så att den utöver bruttolönen även täcker dessa försäkringsavgifter. Denna ändring genomförs så att semesterkostnadsersättningen fastställs på basis av den lön som utgör grund för dagpenningen. Detta innebär att de gränser som iakttas vid fastställandet av dagpenningen inte inverkar på semesterkostnadsersättningens belopp. Den ersättning per dag som erhålls på detta sätt höjs med en bestämd koefficient. Koefficienten grundar sig på genomsnittet av de lagstadgade socialförsäkringsavgifter som betalas av arbetsgivarna inom de privata branscherna, vilka motsvarar 20 procent av lönen. Koefficientens storlek påverkas av att arbetsgivaren inte är skyldig att betala sjukförsäkringsavgift eller folkpensionsavgift på basis av semesterlönen, semesterpenningen eller semesterersättningen.

De föreslagna höjningarna av dagpenningens nivå gäller också de mödrar vars arbetsgivare inte har någon kollektivavtalsenlig skyldighet att betala lön för moderskapsledigheten. Denna förändring förbättrar utkomsten i de familjer där moderns arbetsgivare inte har lönebetalningsskyldighet.

Propositionen innefattar dessutom sådana åtgärder som föreslagits av arbetsministeriets arbetsgrupp och som är avsedda att förbättra bestämmelserna om föräldradagpenning. Man skall tillåta flexibilitet i fråga om tidpunkten för utnyttjandet av den s.k. fadersmånaden, så att fadern kan ta ut föräldraledigheten eller fadersmånaden innan det förflutit 180 vardagar från utgången av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden. Den föreslagna perioden på 180 kalenderdagar motsvarar ca sex månader, vilket innebär att barnet vid utgången av denna tid nått ungefär 16 månaders ålder. Det föreslås också att termen fadersmånad skall definieras i lagen. Med fadersmånaden avses den helhet som utgörs av faderns föräldrapenningsperiod och den faderskapspenningsperiod som följer omedelbart efter föräldrapenningsperioden. Det föreslås vidare att adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod skall förlängas så att dess minimilängd är 200 dagar istället för 180 dagar. Dessutom föreslås det att också den part i ett registrerat partnerskap som inte är förälder till barnet i vissa fall skall ha rätt till föräldrapenning då ett barn föds inom ett regi-

strerat partnerskap. När det gäller finansieringen av dessa ändringar som underlättar utnyttjandet av föräldraledigheten föreslås det i propositionen att staten i fortsättningen skall delta i finansieringen av föräldradagpenningarna med en andel som motsvarar den kostnadsökning som medförs av ändringarna.

För att fadersmånaden skall kunna utnyttjas flexibelt krävs det dessutom vissa preciseringar i den gällande lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) och i lagen om barndagvård (36/1973).

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Ekonomiska konsekvenser

Propositionens ekonomiska konsekvenser utgörs dels av de konsekvenser som medförs i fråga om de försäkrades, arbetsgivarnas och statens betalningsandelar och dels av de inkomsteffekter som medförs för dessa grupper.

I propositionen föreslås att de utgifter som medförs av den förhöjda dagpenningen och av höjningen av semesterkostnadsersättningen skall finansieras med arbetsgivarnas och de försäkrades försäkringsavgifter och -premier. Enligt den finansieringsreform som trädde i kraft vid ingången av år 2006 har man förbundit sig vid att de försäkringsavgifter och -premier som uppbärs för finansieringen av arbetsinkomstförsäkringen år 2007 inte skall stiga från den nivå som fastställdes för år 2006. Eftersom reformens ikraftträdande innebär att de avgifter och premier som motsvarar utgifterna för år 2006 måste uppbäras under elva månader istället för under hela året, är både arbetsgivarnas och de försäkrades avgifter och premier 0,04 procentenheter högre än vad de annars skulle ha varit år 2006. På basen av ovan nämnda samt tillväxten av den lönesumma som utgör grunden för försäkringsavgifterna och premierna behöver avgifterna och premierna inte höjas på grund av reformen.

De ändringar som medförs beträffande dagpenningsutgifterna motsvarar i fråga om arbetsgivares sjukförsäkringsavgift 0,04 procentenheter och likaså 0,04 procentenheter i fråga om dagpenningspremier för löntagare och företagare (nedan de försäkrade). För att

kostnaderna skall utjämnas mellan arbetsgivarna höjs dessutom arbetsgivares sjukförsäkringsavgift med 0,01 procentenheter. Genom de intäkter som erhålls genom höjningen finansieras den ökning av utgifterna som uppkommer till följd av att semesterkostnadsersättningen höjs.

Arbetsgivares sjukförsäkringsavgift, som tas ut för finansiering av utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen, kommer år 2007 att utgöra 2,06 procent av den lön avgiften grundar sig på. Arbetsgivarnas försäkringsavgifter kommer att öka med 32 miljoner euro jämfört med den situation där de föreslagna ändringarna inte skulle göras. Den förhöjda försäkringsavgiften innebär att kommunarbetsgivarnas avgifter ökar med 6,5 miljoner euro, statens avgifter med 2,5 miljoner euro och avgifterna för arbetsgivarna inom den privata sektorn ökar med 23,0 miljoner euro.

De försäkrades dagpenningspremie kommer år 2007 att utgöra 0,76 procent av den lön premien grundar sig på. De försäkrades uppskattade bruttobetalningsandel kommer att öka med 27 miljoner euro jämfört med den situation där de föreslagna ändringarna inte skulle göras. Man kommer troligtvis att godkänna skattelättnader som motsvarar ungefär 40 procent av denna utgiftsökning. Med beaktande av de lättnader dagpenningspremierna medför vid beskattningen, vilka uppgår till 11 miljoner euro, kommer nettoökningen av de försäkrades försäkringspremier år 2007 att uppgå till 16 miljoner euro.

När det gäller arbetsinkomstförsäkringen motsvarar statens finansieringsandel enligt den gällande sjukförsäkringslagen utgifterna för de dagpenningsförmåner som betalas till minimibeloppet, ökat med företagares ersättningar för företagshälsovård som motsvarar nivån för sjukvård. I propositionen föreslås att staten från och med år 2007 skall finansiera den andel av utgifterna för föräldradagpenningarna som medförs av att de förslag som lagts fram av arbetsministeriets arbetsgrupp genomförs. Förlängning av adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod med 20 betalningsdagar har uppskattats att röra knappt 400 försäkrade årligen. Utgiftsökningen på grund av förändringen har uppskattats till 0,4 miljoner euro. Föräldrapenning inom regi-

strerat partnerskap har uppskattats att röra knappt tio försäkrade årligen. Eftersom föräldrapenning som betalas med stöd av registrerat partnerskap inte ökar förmånens betalningsdagar är dess inverkan på utgifterna obetydlig. Att fadersmånaden skall kunna utnyttjas flexibelt har uppskattats att öka utnyttjandet av fadersmånaden med tio procent i jämförelse med nuläget, och de kostnader som orsakas av detta skulle vara cirka 0,4 miljoner euro. Det har uppskattats att dessa ändringar ökar dagpenningutgifterna med 0,8 miljoner euro år 2007. Det har föreslagits att denna utgift skall finansieras genom att staten utöver de ovan angivna finansieringsobjekten skall finansiera 0,1 procent av de utgifter som föranleds av arbetsinkomstförsäkringens föräldradagpenningar. År 2007 kommer statens finansieringsandel enligt den nämnda procentsatsen att uppgå till 0,8 miljoner euro.

Propositionen innebär att dagpenningutgifterna inom ramen för sjukförsäkringens arbetsinkomstförsäkring kommer att öka med 55 miljoner euro per år och utgifterna för semesterkostnadsersättningen med 5 miljoner euro. Ökningen av dagpenningarna fördelas så att 22 miljoner euro av de ökade dagpenningarna betalas till arbetsgivarna i ersättning för lönebetalning under moderskapspenningperioden. Ökningen av semesterkostnadsersättningen, som uppgår till 5 miljoner euro, betalas i sin helhet till arbetsgivarna. Efter höjningen av semesterkostnadsersättningen täcker den ersättning som betalas till arbetsgivarna i genomsnitt både bruttolönen och de lagstadgade socialförsäkringsavgifterna. Eftersom den koefficient som valts för höjningen grundar sig på de genomsnittliga lagstadgade socialförsäkringsavgifterna, täcker ersättningen inte arbetsgivarnas faktiska kostnader inom alla sektorer eller branscher.

De ersättningar som betalas till arbetsgivarna i kompensation för lönebetalning under moderskapsledigheten kommer att öka med sammanlagt 22 miljoner euro per år. Efter denna ökning kommer de årliga kostnader som medförs av lönebetalning under moderskapsledigheten men för vilka arbetsgivarna inte får ersättning att uppgå till 51 miljoner euro. Dessa kostnader innefattar både

oersatta lönekostnader och arbetsgivares lagstadgade socialförsäkringsavgifter. Det finns skäl att granska de ekonomiska konsekvenser som hänför sig till arbetsgivarna som en helhet, där man beaktar både ökningen av arbetsgivarnas försäkringsavgifter och ökningen av de ersättningar som betalas till arbetsgivarna. Konsekvenserna har bedömts på basis av den föreslagna avgiftsnivån och enligt den nuvarande fördelningen av ersättningar mellan kommunarbetsgivarna, staten och arbetsgivarna inom den privata sektorn. Enligt dessa premisser kommer förslaget för kommunarbetsgivarnas del att medföra en nettoeffekt på 4 miljoner euro per år i jämförelse med det nuvarande läget. Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser för staten i egenskap av arbetsgivare och för arbetsgivarna inom den privata sektorn är nettoeffekten på årsnivå -9 miljoner euro. De ekonomiska konsekvenser som medförs för den privata sektorn beror på att alla arbetsgivare enligt propositionen skall betala en förhöjd försäkringsavgift, oberoende av om de får dagpenning i ersättning för lönekostnader eller inte. Inom den privata sektorn finns det arbetskrafts- och kvinnodominerade branscher, såsom handeln och hotell- och restaurangbranschen, där det inte betalas lön för moderskapsledigheten och där arbetsgivarna således inte heller kan få dagpenning i ersättning för lönebetalning. Inom dessa privata avtalsbranscher kommer den avgift som betalas av arbetsgivarna därför arbetstagarna till godo.

Utgifterna för de dagpenningar som betalas till de försäkrade stiger på årsnivå med 33 miljoner euro. Skatternas andel av utgiftsökningen uppgår till 10 miljoner euro och den nettoeffekt ökningen medför för de försäkrade uppgår till 23 miljoner euro. Eftersom det har uppskattats att den genomsnittliga förtjänstbaserade moderskapspenningen utan förändringar år 2007 skulle uppgå till 51,82 euro, kommer den genomsnittliga förtjänstbaserade moderskapspenningen för de 56 första vardagarna till följd av höjningen att uppgå till 66,63 euro. Den genomsnittliga förtjänstbaserade föräldradagpenning som betalas till fäderna har uppskattats uppgå till 70,19 euro år 2007 och till följd av höjningen kommer den att uppgå till 83,57 euro för de

50 första vardagarna.

När det gäller propositionens ekonomiska konsekvenser och de föreslagna försäkringspremierna och -avgifterna har man beaktat avdraget för arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie. Man har för avsikt att avlåta en regeringsproposition om detta procentuella avdrag under höstsessionen 2006.

4.2. Konsekvenser för myndigheterna

I propositionen har det föreslagits att moderskapspenningen för de 56 första vardagarna och den föräldrapenning som betalas till fadern för den 50 första vardagarna skall vara högre än den skulle vara enligt sjukförsäkringslagens huvudregel om dagpenningens storlek. Genom propositionen har man emellertid inte för avsikt att ändra de allmänna bestämmelserna om uträknande av sjukdagpenningens eller föräldradagpenningens belopp. Med undantag för de betalningsperioder som avses ovan skall förmånerna således fastställas på samma sätt som de för närvarande fastställs enligt gällande lag. Förslaget innebär att Folkpensionsanstalten måste räkna ut två olika dagpenningar för den försäkrade, för mödrarna dels moderskapspenningen för tiden för förhöjningen, dels för tiden därefter och för fäderna dels faderskapspenningen, dels föräldrapenningen för tiden för förhöjningen. Beslutet gällande dagpenningens belopp kan dock fattas på en gång, så beslutet blir inte fler till antalet. I och med att fadersmånaden kan utnyttjas på ett flexibla sätt kommer ändringarna av de anmälda föräldrapenningsperioderna sannolikt i viss mån att öka. Man kan förvänta sig att behovet av rådgivning och kundbetjäning i fråga om dagpenningarna och angående bruket av dem kommer att öka en aning. Man har emellertid uppskattat att det endast i ringa utsträckning kommer att orsakas tilläggsarbete i samband med att ändringarna träder i kraft.

Reformen av sjukförsäkringens finansiering trädde i kraft vid ingången av år 2006 genom lagen 1113/2005. Uppbördens och redovisningen av de nya premierna och avgifterna krävde att det i samband med reformen gjordes ändringar i skatteförvaltningens data-system. De kostnader skatteförvaltningen or-

sakas under övergångsskedet har uppskattats uppgå till ca 0,8 miljoner euro. De föreslagna ändringarna gäller dock fastställande av försäkringspremier och -avgifter inom det system som redan tagits i bruk, så de föreslagna ändringarna antas inte påverka skatteförvaltningens årliga kostnader som i samband med reformen uppskattades till ca 0,05 miljoner euro.

4.3. Samhälleliga konsekvenser

Ersättning för arbetsgivarkostnader

Propositionens förslag till bättre ersättning för de kostnader arbetsgivarna orsakas av föräldraskap utjämnar kostnaderna mellan arbetsgivarna. Eftersom fäderna sällan får lön för föräldraledigheten hänför sig kostnadseffekten för närvarande framför allt till de arbetsgivare inom kvinnodominerade branscher som är skyldiga att betala lön för moderskapsledigheten. Den finansieringslösning där utgiftsökningen finansieras gemensamt genom försäkringsavgifter innebär att kostnaderna fördelas jämnt både mellan mans- och kvinnodominerade branscher och mellan mödrarnas och fädernas arbetsgivare.

I enlighet med vad som nämnts i samband med de ekonomiska konsekvenserna kommer arbetsgivarnas kostnader för lönebetalning under moderskapsledigheten på årsnivå att sjunka med 22 miljoner euro jämfört med nuläget. Den föreslagna högre nivån för kostnadsersättningen gör det möjligt för arbetsgivare inom kvinnodominerade branscher att sysselsätta fler personer och det blir t.ex. lättare att anställa vikarier då den del av löneutgifterna för moderskapsledigheten som inte kompenseras minskar.

Visstidsanställningar är allmänna bland unga kvinnor än bland kvinnor i de övriga åldersgrupperna. Visstidsanställningar är också vanligare bland kvinnor än bland män. Visstidsanställningarna är ofta vikariat, men visstidsanställningar används också då det är fråga om projektartat arbete som börjar och slutar vid en bestämd tidpunkt. Genom att ersättningen för de arbetsgivarkostnader som orsakas av föräldraskap höjs strävar man genom propositionen också efter att påverka arbetsgivarnas möjligheter att anställa perso-

ner i ordinarie anställningsförhållanden och minska antalet visstidsanställningar bland unga kvinnor.

Det har föreslagits att ersättningen för arbetsgivarnas lönekostnader för moderskapsledigheten skall förbättras genom att moderskapspenningen höjs för de 56 första betalningsdagarna. Det primära syftet med denna höjning är att förbättra de ersättningar som betalas till arbetsgivarna och därigenom sänka de kostnader arbetsgivarna orsakas av föräldraskap, eftersom dagpenningen betalas till arbetsgivaren om denne betalar lön till modern. Om det emellertid inte i kollektivavtalet eller arbetsavtalet har avtalats om att det betalas lön för moderskapsledigheten får modern själv denna dagpenning. Denna ändring förbättrar kvinnornas utkomst under dagpenningens period eftersom det är fråga om en förmån som endast kvinnor har rätt till. Avsikten med denna åtgärd är emellertid i första hand att förbättra ersättningen för arbetsgivarkostnaderna och först i andra hand att förbättra de kvinnors ekonomiska situation som inte har rätt till lön under moderskapsledigheten.

Fördelningen av familjeledigheterna

Det faktum att familjeledigheterna har koncentrerats till mödrarna är ett problem dels när det gäller kvinnornas ställning på arbetsmarknaden, dels när det gäller jämlikheten inom familjerna. Jämlikhetsaspekten hör samman både med jämlika möjligheter att delta i arbetslivet och med jämlika möjligheter att utnyttja familjeledigheterna och delta i vården av barnen. Även om fäderna enligt lagstiftningen har samma möjligheter som mödrarna att ta ut föräldraledighet, har praxis utvisat att föräldrarna inte delar på ledigheterna. Enligt Folkpensionsanstaltens undersökning är orsakerna till detta förutom de förhandsantaganden som gäller familjens utkomst, även föräldrarnas egna attityder gällande könsrollerna, arbetsgivarnas och arbetskamraternas attityder samt en rädsla för att föräldraledigheten skall inverka på den framtida karriären.

Som motvikt till de ovan angivna hindren föreslås i propositionen en höjning av fädernas föräldrapenning och faderskapspenning

under föräldrapenningens perioden och fadersmånaden. I propositionen ges fäderna också en särskild möjlighet att senarelägga en del av föräldraledigheten för att tas ut senast innan det förflutit 180 kalenderdagar från den föräldrapenningens period som följer omedelbart efter moderskapspenningens perioden. I detta avseende behandlas kvinnor och män på olika sätt i propositionen. Genom dessa tilläggsincitament strävar man efter att öka antalet fäder som utnyttjar sin rätt till föräldraledighet. Den grundläggande avsikten med förslaget är att utjämna skillnaderna inom familjerna när det gäller föräldrarnas deltagande i hemvård av småbarn, och det handlar om en familjs gemensamma val.

Ur arbetsgivarens synvinkel medförs det extra kostnader av att kvinnor tar ut sådan moderskapsledighet för vilken det betalas lön samt långa familjeledigheter. Arbetsgivaren orsakas dessutom problem som hör samman med organiseringen av arbetet. De finländska fäderna tar ut mindre än fyra procent av föräldraledighetsdagarna, medan fäderna i Sverige och på Island tar ut över 20 procent av föräldraledigheterna. För att sporra fäderna att ta ut en större del av familjeledigheterna höjs fädernas föräldrapenning. Samma mål eftersträvas också genom att det skall bli möjligt att utnyttja fadersmånaden mer flexibelt. Om fäderna i framtiden tar ut föräldraledighet i större utsträckning än för närvarande fördelas de arbetsgivarkostnader som medförs av föräldraskap jämnare mellan männens och kvinnornas arbetsgivare. Denna förändring förbättrar indirekt kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Dessutom gynnas relationen mellan fadern och barnet av att fäderna tar ut föräldraledighet. Fädernas bruk av föräldraledigheten främjar också en jämnare fördelning av ansvaret för barnens vård och fostran inom familjen. Både arbetsgivarna och arbetstagarna drar nytta av att jämlikheten ökar inom arbetslivet och av att man stöder sammanjämkningen av arbete och familjeliv. Genom propositionen strävar man på lång sikt efter en jämlik fördelning av föräldraledigheten mellan föräldrarna.

Övriga konsekvenser

Både höjningen av moderskapspenningen

och höjningen av faderns föräldrapenning genomförs så att förmånens belopp i övriga situationer (för moderns del efter att 56 dagar förflutit av moderskapspenningensperioden och under föräldrapenningensperioden och för faderns del under faderskapspenningensperioden och efter att 50 dagar förflutit av föräldrapenningensperioden) fastställs på samma sätt som för närvarande. Även om förmånernas nivå enligt propositionen höjs i vissa situationer, föreslås det inte någon sänkning av dagpenningen i övriga situationer. I propositionen föreslås inte heller några ändringar i fråga om de rättigheter som enligt gällande lag hör samman med utnyttjandet av föräldradagpenningensperioderna, utan dessa rättigheter kvarstår oförändrade.

Då fadersmånaden kan utnyttjas flexiblare underlättas också vikariearrangemangen på arbetsplatserna. Den gällande lagen styr mödrarna att återvända till arbetet under fadersmånaden eller att ta ut utjänad semester. I den situation där modern ämnar ta ut vårdledighet kan anställningen för den vikarie som anställts istället för modern avbrytas då modern återvänder till arbetsplatsen för en månad, även om avsikten är att vikariens anställningsförhållande skall fortsätta också under vårdledigheten. Betalningen av semesterlön för samma tid för vilken det betalas lön till vikarien kan å andra sidan utgöra en avsevärd ekonomisk belastning för små arbetsgivare.

5. Beredningen av propositionen

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (RP 195/2004 rd) innehåller en konstatering om de kostnader arbetsgivarna orsakas av familjeledigheter samt om främjandet av en jämnare fördelning av familjeledigheterna. I riksdagens svar RSV 24/2005 rd med anledning av propositionen finns det ett uttalande om saken. I svaret förutsätter riksdagen att regeringen vidtar åtgärder för att de kostnader arbetsgivarna orsakas av föräldraskap skall fördelas mellan alla arbetsgivare enligt principen om solidariskt ansvar.

Framtidsutskottet har i sitt betänkande (FrUB 1/2005 rd) med anledning av Statsrå-

dets redogörelse om befolkningsutvecklingen, befolkningspolitiken och förberedelserna inför förändringarna i åldersstrukturen (SRR 8/2004 rd) förutsatt att kostnaderna för föräldraskap skall fördelas rättvisare så att arbetslivet blir mer jämställt och bl.a. problemen med kortvariga anställningar kan lösas. Utskottet konstaterade i sitt betänkande bl.a. att den ojämna fördelningen av familjeledigheter mellan män och kvinnor är en förklaring till varför visstidsanställningar är typiska uttryckligen för kvinnor i vissa åldersgrupper.

Arbetsgruppen för likalönsprogrammet ansåg också att en jämnare fördelning av familjeledigheterna och en ökning av fädernas bruk av familjeledigheterna är väsentliga faktorer när det gäller främjandet av jämlikheten. I arbetsgruppens betänkande som utgivits inom social- och hälsovårdsministeriets publikationsserie år 2005 konstaterade arbetsgruppen följande: "Obalansen i fråga om ansvaret för familjen verkar enligt undersökningarna vara en faktor som upprätthåller löneskillnaderna. År 2003 utnyttjade t.ex. under sex procent av fäderna sin rätt till föräldraledighet. Därför är det viktigt att man systematiskt strävar efter att öka denna balans. Detta mål kan framför allt främjas genom fostran och utbildning, men också genom ekonomiska incitament som styr bruket av familjeledigheter i riktning mot större balans än för närvarande."

I Europeiska kommissionens rapport "Report on equality between women and men" som publicerats år 2006 konstateras följande om fördelningen av familjeledigheterna: "Decisive action should be taken to fight sexist stereotypes and to encourage men to take up their responsibilities in the domestic and family sphere. This includes the development of incentives, notably financial, that support a better balance of responsibilities and tasks between women and men and strengthen the role of men in care and parental leave."

Till målsättningarna för regeringens jämställdhetsprogram för åren 2004-2007 hör också en jämnare fördelning av familjeledigheterna mellan könen och en effektivare utjämning av arbetsgivarnas kostnader för familjeledigheterna.

Under år 2005 har lagstiftningen gällande

familjeledigheterna utretts inom ramen för två projekt, dels av den arbetsgrupp som tillsatts av arbetsministeriet för att bedöma ändamålsenligheten av de bestämmelser som gäller sammanjämkningen av arbets- och familjelivet, dels av den utredningsman som på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet undersökt hur ersättningen för de kostnader som orsakas av familjeledigheter kan förbättras.

Inom båda projekten utredde man dessutom hur lagstiftningen om familjeledigheter kan göras verkningsfullare så att den bättre än för närvarande stöder en jämnare fördelning av familjeledigheterna mellan båda föräldrarna. Arbetsministeriets arbetsgrupp hade också till uppgift att bedöma ändamålsenligheten i fråga om arbetsavtalslagens bestämmelser om familjeledigheter med avseende på alla berörda parter, inklusive adoptivföräldrar, föräldrar som lever i registrerat partnerskap och övriga typer av familjer.

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 18 oktober 2005 en arbetsgrupp för att utreda hur ersättningen för de kostnader som orsakas av familjeledigheter kan förbättras. Arbetsgruppen fick också till uppdrag att utreda hur man kan främja att båda föräldrarna

och i synnerhet fäderna deltar i barnets vård. Arbetsgruppen överlämnade den 17 mars 2006 sitt förslag gällande förbättring av ersättningarna och främjande av fädernas bruk av föräldraledigheten.

Denna proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med den arbetsgrupp som utrett vilka kostnader som orsakas av familjeledigheterna. Propositionen grundar sig på de förslag som lagts fram av arbetsgruppen. Arbetsgruppen bestod av representanter för finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Finlands Näringsliv EK, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK, AKAVA rf, Företagarna i Finland, Kommunala arbetsmarknadsverket och Statens arbetsmarknadsverk samt delegationen för jämlikhetsärenden.

6. Samband med andra propositioner

Denna proposition hör samman med budgetpropositionen för år 2007 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Sjukförsäkringslagen

9 kap. Föräldradagpenningar

7 §. Faderskapspenningsperiod. I propositionen föreslås att tidpunkten för den s.k. fadersmånaden skall kunna väljas mera flexibelt. Den föreslagna nya 10 a § som fogas till kapitlet innehåller bestämmelser om den ökade flexibiliteten i fråga om fadersmånaden. Fadersmånaden består av en föräldrapenningsperiod och en faderskapspenningsperiod. Faderskapspenningsperioden skall tas ut omedelbart efter föräldrapenningsperioden. Det föreslås att kapitlets 7 § 2 mom. skall upphävas och att bestämmelserna om den faderskapspenningsperiod som utgör en del av fadersmånaden skall ingå i den nya 10 a §.

10 §. Föräldrapenningsperiod. I det gällande lagrummet har föräldrapenningsperiodens längd definierats i förhållande till moderskapspenningsperioden. Föräldrapenning betalas för högst 263 dagar, minskat med moderskapspenningsdagarna. Denna struktur är motiverad i det fall där hela föräldrapenningsperioden tas ut omedelbart och utan avbrott efter moderskapspenningsperiodens slut. För att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt föreslås det emellertid i propositionen att bestämmelsen om föräldrapenningsperioden i 1 mom. skall ändras så att föräldrapenning enligt bestämmelsen kan betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden. Ett undantag från denna maximilängd utgörs av den förlängning av perioden som avses i paragrafens 2 eller 3 mom. Det faktum att tidpunkten för fadersmånaden enligt den nya 10 a § skall kunna senareläggas innebär å sin sida en avvikelse i förhållande till den sammanhängande föräldrapenningsperioden.

Enligt den gällande lagen utgör föräldrapenningsperioden en enda sammanhängande

period. I och med att fadersmånaden skall kunna utnyttjas flexiblere blir det möjligt att ta ut föräldraledighet i två perioder. Dessa perioder utgör likväl en och samma föräldrapenningsperiod. Momentet föreslås innehålla en bestämmelse om detta.

I den gällande lagen bestäms i momentets sista mening att rätten till de förmåner som betalas för det föregående barnet upphör då rätt till ny dagpenning uppkommer. Denna bestämmelse föreslås i fortsättningen ingå i det nya 15 § 2 mom. där bestämmelserna om de situationer som utgör hinder för betalning av dagpenning skall samlas.

10 a §. Fadersmånad. Denna paragraf är ny. I propositionen föreslås att föräldrarna skall kunna komma överens om att en del av föräldrapenningsperioden tas ut vid en senare tidpunkt än omedelbart efter moderskapspenningsperioden. Denna framflyttade föräldrapenningsperiod kan utnyttjas endast av fadern. Den framflyttade föräldrapenningsperioden utgör en del av den föräldrapenningsperiod som avses i 10 § 1 mom.

Det skall vara möjligt att senarelägga rätten till föräldrapenning för 12 vardagar. Dessa vardagar för vilka föräldrapenning betalas minskar således de föräldrapenningsdagar som familjen kan ta ut omedelbart efter moderskapspenningsperioden. Om familjen inte flyttar fram några föräldrapenningsdagar betalas föräldrapenning enligt 10 § för 158 vardagar efter moderskapspenningsperioden. Om familjen flyttar fram en del av föräldrapenningsdagarna till en senare tidpunkt, skall den framflyttade perioden alltid omfatta 12 vardagar. Detta innebär att de framflyttade föräldrapenningsdagarna motsvarar det antal betalningsdagar som krävs för att fadern skall beviljas faderskapspenning som fortsättning på föräldrapenningsperioden. Vardagar definieras i 1 kap. 4 § 5 punkten i lagen.

För att den faderskapspenning som betalas som fortsättning på föräldrapenningsperioden skall beviljas förutsätts det enligt den gällande lagen att fadern har tagit ut åtminstone de

två sista veckorna av föräldrapenningsperioden. Eftersom det föreslås att tidpunkten för fadersmånaden skall kunna väljas mer flexibelt så att fadersmånaden kan tas ut senare än som en del av den period som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden, skall det nya 10 a § 2 mom. innehålla bestämmelser om förutsättningarna för beviljandet av den faderskapspenning som betalas som fortsättning på föräldrapenningsperioden. Med undantag för att tidpunkten för ledigheten skall kunna väljas mer flexibelt kvarstår förutsättningarna för beviljande av den faderskapspenning som betalas efter föräldrapenningsperioden oförändrade. Förslaget motsvarar således i övrigt 9 kap. 7 § 2 mom. som föreslås bli upphävt. Fadern kan således fortsättningsvis ta ut föräldraledighet i slutet av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden och med stöd av föräldraledigheten räkna sig till godo faderskapspenningsdagarna.

I paragrafens 3 mom. bestäms inom vilken tid den framflyttade faderskapspenningsperioden skall utnyttjas. Den framflyttade föräldrapenningsperioden eller fadersmånaden skall tas ut innan det förflutit 180 kalenderdagar från den sista betalningsdagen för den föräldrapenning som betalas omedelbart efter moderskapspenningen. Faderns sista föräldrapennings- eller faderskapspenningsdag skall alltså infalla inom den nämnda perioden på 180 kalenderdagar. I praktiken måste den framflyttade fadersmånaden börja ungefär en månad innan denna period löper ut. Den exakta tidpunkten påverkas av hur vardagarna infaller.

Vid tillämpningen av bestämmelsen om framflyttande av fadersmånaden skall den beräkningsprincip som anges i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) iakttas vid beräkning av perioden på 180 kalenderdagar. Om den sista dagen för vilken modern betalas föräldrapenning t.ex. är den 2 januari 2007, börjar perioden på 180 kalenderdagar löpa den 3 januari 2007. Såsom ovan konstaterats skall fadersmånaden tas ut så att den sista föräldrapennings- eller faderskapspenningsdagen infaller senast den hundraåttionde dagen. Om föräldrarna har ingått avtal om framflyttade föräldrapenningsdagar, men fadern av någon anledning inte tar ut de nämnda

dagarna återgår rätten att ta ut dessa dagar inte längre till modern.

Av praktiska skäl skall fadersmånaden kunna utnyttjas mer flexibelt. I de fall där familjen vill vårda barnet hemma möjliggörs istället för dagvård sammanhängande hemvård av barnet, först med stöd av föräldrapenningen och därefter med hjälp av hemvårdsstödet. Genom denna ändring blir det möjligt att vårda barnet hemma utan att modern måste återvända till arbetet eller utnyttja sin rätt till semester under fadersmånaden. Framflyttandet av föräldrapenningsperioden förutsätter uttryckligen att barnet har vårdats hemma.

Enligt propositionen förutsätter framflyttandet av föräldrapenningsperioden att antingen modern eller fadern har vårdat barnet hemma från utgången av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden fram till den framflyttade föräldrapenningsperioden. Hemvården skall vara oavbruten. Bestämmelser om detta ingår i 4 mom. i den föreslagna paragrafen.

För att föräldrapenningsdagarna skall få framflyttas förutsätts det enligt propositionen dessutom att någondera föräldern har varit berättigad till stöd för hemvård av barn för att han eller hon skött det barn för vilket föräldrapenning betalas. Eftersom beviljandet av hemvårdsstöd förutsätter att barnet inte samtidigt är i kommunal dagvård, kan familjen på basis av det faktum att stödet beviljats lägga fram utredning om att barnet har vårdats hemma.

Familjens situation kan emellertid förändras efter att familjen har fattat beslut om att flytta fram fadersmånaden. I bestämmelsen beaktas också dessa eventuella förändringar. Hemvårdsstöd kan t.ex. betalas trots att specialvårdspenning beviljas, vilket innebär att sjukhusvård på grund av en allvarlig sjukdom inte betraktas som ett avbrott i barnets hemvård. Hemvårdsstöd kan också betalas till en förälder som är arbetslös och får en sådan arbetslöshetsförmån som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). I detta fall sammanjämkas hemvårdsstödet och arbetslöshetsförmånen. Det faktum att hemvårdsstöd beviljats fungerar även i dessa situationer som utredning om att barnet har

vårdats hemma.

I en del familjer tar man emellertid ut semester efter föräldrapenningsperioden och föräldrarna har inte nödvändigtvis för avsikt att utnyttja hemvårdsstödet innan de återgår till arbetet. Med avseende på dessa situationer föreslår man att det skall vara möjligt att flytta fram föräldrapenningsdagarna också då endera föräldern de facto har vårdat barnet hemma, trots att villkoren för beviljande av hemvårdsstöd inte har uppfyllts. Denna bestämmelse gäller t.ex. den situation där familjen på grund av den ena föräldrarns arbete har vistats i ett s.k. tredje land där hemvårdsstöd inte kan betalas. Bestämmelsen gäller också den situation där en förälder har tagit ut semester men semestern har varit så kort att det inte beviljats hemvårdsstöd för denna tid.

Övriga lagstadgade ledigheter, såsom studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/1979) och altemneringsledighet enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002), uppfyller inte villkoren för framflyttande av föräldraleddigheten. Ändamålet med dessa ledigheter anges i respektive lag och de är inte avsedda för vård av barn. Föräldrapenningsdagarna kan inte heller framflyttas om familjen har beviljats stöd för privat vård av barn, eftersom privatvårdsstödet inte betalas till barnets förälder för vård av barnet, utan stödet betalas till vårdproducenten. Privatvårdsstödet är således inte avsett som en förmån med hjälp av vilken endera föräldern själv vårdar barnet hemma.

12 §. Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar. Om ett barn tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen betalas enligt den gällande sjukförsäkringslagen föräldrapenning för 180 vardagar. I propositionen föreslås att adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod skall förlängas och att föräldrapenning skall betalas för 200 vardagar i det fall där barnet tas i vård senare än 54 vardagar efter barnets födelse.

I den gällande paragrafens 2 mom. bestäms hur sådan dagpenning som beviljas med anledning av att ett nytt barn föds eller adopteras inverkar på de föräldradagpenningssperioder som grundar sig på det föregående barnet. Det föreslås att denna bestämmelse skall flyttas till det nya 15 § 2 mom.

15 §. Begränsningar i fråga om betalning av föräldradagpenning. Det föreslås att ett nytt 2 mom. skall fogas till denna paragraf där det föreskrivs om begränsningar av rätten till föräldradagpenning. Detta moment skall på motsvarande sätt som 10 § 1 mom. och 12 § 2 mom. i den gällande lagen innehålla föreskrifter om hur den rätt till föräldradagpenning som uppkommer med anledning av ett nytt barns födelse inverkar på den föräldradagpenning som betalas för det föregående barnet.

Enligt de gällande bestämmelserna om föräldradagpenningar upphör betalningen av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning om det under föräldradagpenningssperioden uppkommer rätt till moderskapspenning eller föräldrapenning med anledning av ett nytt barns födelse. Denna bestämmelse överensstämmer med sjukförsäkringslagens grundläggande princip enligt vilken det inte samtidigt betalas förmåner med anledning av flera barn, om det inte är fråga om flerlingar. Samma princip gäller också de dagpenningar som betalas till adoptivföräldrar.

Det nya 2 mom. föreslås innehålla de bestämmelser som för närvarande ingår i 9 kap. 10 § 1 mom. och 12 § 2 mom. I propositionen föreslås det att 9 kap. 10 § 1 mom. skall ändras och 12 § 2 mom. revideras i sin helhet. Enligt bestämmelserna i dessa lagrum utgör rätten till ny moderskaps- eller föräldrapenning hinder för betalningen av de förmåner som beviljats med anledning av det föregående barnet. Då det uppkommer rätt till dagpenning med anledning av att ett nytt barn föds eller adopteras, upphör rätten till föräldrapenning och faderskapspenning för det föregående barnet. Bestämmelsen gäller också moderskapspenning ifall det under moderskapspenningssperioden uppkommer rätt till föräldrapenning för adoptivföräldrar.

Om det innan de framflyttade föräldrapenningsdagarna tagits ut eller under föräldrapenningsdagarna uppkommer rätt till ny moderskaps- eller föräldrapenning föreslås det i propositionen att rätten till föräldra- eller faderskapspenning för det föregående barnet skall upphöra eller att det inte skall uppkomma någon sådan rätt. Detta förslag hör samman med att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt. Om arbetsgivaren re-

dan har underrättats om ledigheten kan familjen förlora rätten att ta ut den framflyttade fadersmånaden. Därför skall den situation där den anmälda ledigheten borde tidigareläggas på grund av att det uppkommer rätt till ny föräldradagpenning betraktas som en sådan grundad anledning för att ändra tidpunkten för ledigheten som avses i 4 kap. i arbetsavtalslagen.

16 §. Föräldrapenning inom registrerat partnerskap. Denna paragraf är ny. Enligt den gällande sjukförsäkringslagen kan föräldradagpenning bara betalas till den part i ett registrerat partnerskap som är barnets förälder. I propositionen föreslås att också en försäkrad som inte är förälder till barnet i fortsättningen skall kunna vara berättigad till föräldrapenning.

Vad som bestäms om föräldrapenning i 9 kap. föreslås också gälla sådana försäkrade vars partnerskap har registrerats på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap (950/2001). Det enda undantaget från denna principen vore framflyttandet av pappamånaden. Det föreslås att föräldrapenning skall kunna betalas till en kvinna eller man som ingått registrerat partnerskap med barnets förälder. Bestämmelsen tillämpas alltså inte på sådana par som fortgående lever tillsammans utan att ha registrerat sitt partnerskap.

För att en försäkrad som inte är förälder till barnet skall kunna beviljas föräldrapenning förutsätts det att den försäkrades partner har fått barnet efter att partnerskapet registrerats. En försäkrad skall också kunna beviljas föräldrapenning då den ena parten efter att partnerskapet registrerats har adopterat ett barn som är yngre än sju år. I dessa fall anser man att barnet har fötts eller adopterats inom den familj som består av de försäkrade som lever i registrerat partnerskap. Det förutsätts vidare att den försäkrade bor i samma hushåll som barnet och barnets förälder. Förmånen kan enligt överenskommelse mellan parterna i det registrerade partnerskapet betalas till någondera av dem. I likhet med vad som gäller försäkrade som lever i äktenskap beviljas förmånen inte om den försäkrade flyttar ifrån barnets förälder till följd av att relationen brustit.

11 kap. **Beloppet av dagpenningförmånerna**

1 §. *Beloppet av dagpenningförmånerna enligt arbetsinkomst.* I propositionen föreslås det att nivån för moderskapspenningen och den föräldrapenning som betalas till fadern skall höjas för en viss tid. Bestämmelserna om denna ändring föreslås ingå i det nya 2 mom. som skall fogas till 11 kap. 1 §.

Enligt förslaget skall moderskapspenningens belopp för de 56 första vardagarna uppgå till 90 procent av trehundredelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om årsarbetsinkomsten inte överstiger 41 110 euro. Enligt gällande praxis tillämpas inkomstgränsen också till de arbetsinkomster som avses i 4 §. Inkomstgränsen i momentet motsvarar nivån för år 2004, vilket innebär att den överensstämmer med den övre inkomstgräns som anges i paragrafens 1 mom. Det föreslås inga ändringar i 1 mom. och därför ändras inte de inkomstgränser som anges i momentet så att de skulle motsvara nivån för år 2006. Det föreslås att man vid fastställandet av dagpenningen skall frångå den nedre gräns som anges i 1 mom. Den övre gränsen skall emellertid kvarstå, men när det gäller den del av årsarbetsinkomsten som överstiger denna gräns skall dagpenning intjänas enligt en högre procentsats än för närvarande, dvs. 32,5 procent av trehundredelen av årsarbetsinkomsten. Det föreslås att moderskapspenningens belopp skall regleras i 1 punkten i det moment som fogas till paragrafen. Efter de föreslagna 56 betalningsdagarna skall moderskapspenningen och föräldrapenningen för modern fastställas i enlighet med gällande lag. Den skärskilda moderskapspenning som betalas före moderskapspenningen skall likaså fastställas i enlighet med de gällande bestämmelserna.

I 2 mom. 2 punkten regleras beloppet av den föräldrapenning som betalas till fadern och den faderskapspenning som betalas för fadersmånaden. För de 50 första vardagarna skall den föräldrapenning som betalas till fadern utgöra 80 procent av trehundredelen av den vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst som föräldrapenningen grundar sig på, om årsarbetsinkomsten inte överstiger den ovan nämnda inkomstgränsen på 41 110

euro. Inkomstgränsen motsvarar nivån för år 2004. Höjningen gäller också den faderskapspenning som betalas för fadersmånaden, om sådana betalningsdagar som berättigar till förhöjd dagpenning kvarstår. Beloppet av den faderskapspenning som betalas under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden och den föräldradagpenning som eventuellt betalas till fadern för fler än 50 vardagar fastställs enligt de gällande bestämmelserna. Om fadern redan under föräldrapenningsperioden utnyttjar de 50 föräldrapenningsdagar som berättigar till förhöjd dagpenning, fastställs alltså förmånerna för fadersmånaden på samma sätt som för närvarande. Denna bestämmelse gäller direkt med stöd av 9 kap. även adoptivfäder.

I paragrafens 2 och 3 mom., som blir 3 och 4 mom., föreslås med anledning av det nya 2 mom. en ändring av teknisk natur. De bestämmelser enligt vilka den arbetsinkomst som konstaterats vid beskattningen justeras med lönekoeficienten och de inkomstgränser som reglerar intjäningsprocentsatsen kalenderårsvis justeras med lönekoeficienten skall i och med denna ändring också gälla de förhöjda föräldradagpenningarna. I samband med ikraftträdandet av den nya lagen om pension för arbetstagare (395/2006) justeras hänvisningen till den nämnda lagen angående lönekoeficienten.

9 §. Beloppet av faderns föräldradagpenning. Denna paragraf innehåller bestämmelser om beloppet av faderskapspenningen och den föräldrapenning som betalas till fadern. Enligt den gällande lagen är förmånens belopp för ett och samma barn lika stort under hela föräldradagpenningsperioden. Förmånens belopp ändras alltså inte även om faderns inkomster ökar under tiden mellan faderskapspenningsperioden och föräldrapenningsperioden. Å andra sidan tryggar bestämmelsen också nivån för faderns dagpenning i och med att förmånen inte heller försämras om faderns arbetsinkomster sjunker eller arten av de inkomster som utgör grund för förmånen förändras t.ex. på grund av arbetslöshet.

Enligt propositionen skall denna grundprincip inte frångås, utan beloppet av den förmån som betalas till fadern för ett och

samma barn skall vara detsamma under hela föräldradagpenningsperioden. Föräldrapenningen och faderskapspenningen skall alltså inte heller fastställas på grundval av de nya inkomsterna i det fall då fadern med stöd av 9 kap. 10 a § enligt föräldrarnas överenskommelse har flyttat fram en del av föräldrapenningsdagarna för att tas ut innan det förflutit 180 kalenderdagar från den föregående föräldrapenningsperiodens slut. Eftersom det emellertid har föreslagits att beloppet av faderns föräldrapenning skall höjas för de 50 första vardagar för vilka föräldrapenningen betalas till fadern, föreslås det att 1 mom. skall utökas med en hänvisning till det nya 1 § 2 mom. som gäller den förhöjda förmånen.

14 kap. **Ersättning för semesterkostnader**

3 §. Ersättningens belopp. I paragrafens 2 mom. regleras grunden för semesterkostnadsersättningen och ersättningens belopp. I propositionen föreslås att grunden för semesterkostnadsersättningen i fortsättningen skall utgöras av en tredjedel av den årsarbetsinkomst som legat till grund för den försäkrades föräldradagpenning, förhöjd med de genomsnittliga lagstadgade socialskyddsavgifter som betalas av arbetsgivarna inom de privata branscherna.

Enligt den gällande sjukförsäkringslagen grundar sig ersättningen för semesterkostnader på den föräldradagpenning som betalas till den försäkrade. De inkomstgränser som iaktas vid uträknandet av dagpenningen sänker nivån för arbetsgivarens semesterkostnadsersättning, i synnerhet om arbetstagaren har hög lön. Detta missförhållande åtgärdas genom det föreslagna sättet för beräkning av ersättningen, vilket baserar sig på den årsarbetsinkomst som utgjort grund för förmånen.

Med den arbetsinkomst som utgör grund för ersättningen avses den årsarbetsinkomst som definieras i 11 kap. 3 eller 4 kap § i sjukförsäkringslagen, vilken minskats med de inkomstposter som anges i kapitlets 2 §. Om föräldradagpenningen med stöd av kapitlets 6 § har grundat sig på en föregående förmån, är grunden för ersättningen den årsarbetsinkomst som baserar sig på den i 11

kap. 2 § 1 mom. avsedda inkomsten, på grundval av vilken dagpenningen skulle ha fastställts om inte den dagpenning som bestämts på basis av förmånen hade varit fördelaktigare för den försäkrade. Om det inte finns någon sådan jämförelseinkomst får arbetsgivaren ingen semesterkostnadsersättning. I dessa fall kan arbetsgivarens semesterkostnadsersättning således sjunka i jämförelse med nuläget.

Om en försäkrad på grund av låg årsarbetsinkomst (år 2006 under 6 513 euro per år) har betalats föräldradagpenning till minimibeloppet, fastställs grunden för semesterkostnadsersättningen på basis av den faktiska årsarbetsinkomsten. Den skyddsbestämmelse som berättigar den försäkrade till föräldradagpenning i enlighet med minimibeloppet inverkar således inte på semesterkostnadsersättningens storlek. Som grund för ersättningen används alltså inte den årsarbetsinkomst som motsvarar minimidagpenningsbeloppet, utan grunden för semesterkostnadsersättningen utgörs alltid av den faktiska årsarbetsinkomsten som kan underskrida det ovan nämnda beloppet på 6 513 euro. I dessa fall kan den ersättning som betalas till arbetsgivaren således sjunka i jämförelse med nuläget.

Grunden för den semesterkostnadsersättning som betalas per dag erhålls genom att årsarbetsinkomsten delas med trehundra. I likhet med vad som bestäms i gällande lag höjs grunden för ersättningen med en bestämd koefficient. Koefficientens storlek bestäms utgående från de genomsnittliga lagstadgade socialförsäkringsavgifter som arbetsgivarna inom de privata branscherna betalar på basis av semesterlönen. Koefficientens storlek påverkas av det avdrag som görs för arbetstagares pensionsavgift och löntagares arbetslöshetsförsäkringspremie då dagpenningförmånen fastställs. Nivån för avdraget motsvarar beloppet för år 2006. Koefficientens storlek påverkas inte av förändringar i dessa avgifter och premier. På basis av de ovan nämnda grunderna är koefficientens storlek 1,26.

15 kap. Verkställighet

4 §. *Tidsfrister för ansökan om dagpenningförmåner.* Denna paragraf innehåller bestämmelser om de tidsfrister den försäkrade skall iakttä då han eller hon ansöker om sådana dagpenningar som avses i lagen. Tidsfristerna varierar för de olika förmånernas del. Enligt gällande lag skall föräldradagpenning och partiell föräldradagpenning sökas en månad före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen. Faderskapspenning skall däremot sökas senast två månader efter att föräldradagpenningsperioden upphört.

Det föreslås att 1 mom. 3, 4 och 5 punkten skall ändras på grund av den förändring som medförs av att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt. För att fadersmånaden skall kunna flyttas fram och tas ut innan det förflutit 180 kalenderdagar från den föregående föräldradagpenningens slut förutsätts det att Folkpensionsanstalten underrättas om detta i ett tillräckligt tidigt skede. Folkpensionsanstalten skall underrättas om att de 12 sista föräldradagpenningdagarna överförs till fadern i god tid innan föräldradagpenning för dessa dagar betalas till modern. Underrättelsen om fadersmånadens begynnelse-tidpunkt skall göras i tillräckligt god tid också med tanke på att det inte för denna tid skall ske en överbetalning av hemvårdsstöd.

Det föreslås också att paragrafen skall utökas med en ny 5 punkt som innehåller en bestämmelse om att föräldradagpenning för den fadersmånad som avses i 10 a § skall sökas två månader före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen. Med anledning av denna ändring skall 3 och 4 punkten kompletteras med en hänvisning till den nya 5 punkten. Den gällande 5 punkten blir en ny 6 punkt.

I paragrafens 2 mom. bestäms om den utredning som krävs för att sjukdagpenning skall betalas då arbetsförmågan fortgår efter utgången av den period för vilken sjukdagpenning beviljats. Ett motsvarande krav på medicinsk utredning gäller också i fråga om specialvårdspenning, då det efter utgången av den period för vilken specialvårdspenning beviljats fortsättningsvis föreligger förutsättningar för betalning av specialvårdspenning.

I momentet föreslås en precisering som gäller förutsättningarna för beviljande av specialvårdspenning. Denna ändring motsvarar Folkpensionsanstaltens tillämpningspraxis.

4 a §. Anmälningsskyldighet i fråga om framflyttandet av föräldrapenningen. Denna paragraf är ny. Paragrafen innehåller en bestämmelse om den tid inom vilken föräldrarna skall underrätta Folkpensionsanstalten om att en del av föräldrapenningsperioden flyttas fram för att tas ut vid en senare tidpunkt än som fortsättning på moderskapspenningsperioden. Denna bestämmelse, enligt vilken underrättelsen om att föräldrapenningen flyttas fram skall göras i god tid, hindrar att föräldrapenningen för de sista 12 vardagarna betalas till modern. Folkpensionsanstalten skall underrättas om framflyttandet två månader innan föräldrapenningsperioden annars skulle upphöra.

18 kap. **Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter**

13 §. Statens finansieringsandel och företagares tilläggsfinansieringsandel. När det gäller de kostnader för arbetsinkomstförsäkringen som avses i 18 kap. omfattar statens finansieringsandel enligt den gällande sjukförsäkringslagen de dagpenningar som betalas till minimibeloppet, dvs. sådan sjukdagpenning, föräldradagpenning och specialvårdspenning som uppgår högst till det minimibelopp som avses i 11 kap. 7 § eller, då det är fråga om sådan rehabiliteringspenning som avses i 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, högst till det minimibelopp som avses i den sistnämnda paragrafen. Av statens medel finansieras dock inte sådan sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som uppgår högst till minimibeloppet på grund av att förmånen har samordnats med en annan förmån som minskar dess belopp. Utöver dessa dagpenningsförmåner som betalas till minimibeloppet står staten dessutom för de utgifter för arbetsinkomstförsäkringen som orsakas av ersättning till företagare och andra som utför eget arbete för sjukvård och annan hälsovård.

Det föreslås att staten också skall delta med en bestämd andel i kostnaderna för de förtjänstbaserade föräldradagpenningar som utgör en del av utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen. Den föreslagna andelen skall utgöra en procentuell andel av de förtjänstbaserade utgifterna. Denna procentuella andel skall inte justeras, utan statsandelens eurobelopp beror på storleken av utgifterna för arbetsinkomstförsäkringen. Statens finansieringsandel är således förknippad med de utgifter som orsakas av de förtjänstbaserade föräldradagpenningarna. I propositionen föreslås det att statens finansieringsandel skall motsvara 0,1 procent av dessa utgifter. Denna finansieringsandel motsvarar de utgifter som medförs av att fadersmånaden kan utnyttjas mer flexibelt, av att föräldrapenningsperioden för adoptivföräldrar förlängs och av att föräldrapenning kan betalas inom registrerade partnerskap.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007.

Sjukförsäkringslagen skall tillämpas på sådan rätt till föräldradagpenning där den första föräldradagpenningsdagen för barnet i fråga infaller den 1 januari 2007 eller därefter. Moderns rätt till förhöjd moderskapspenning, faderns rätt till förhöjd föräldrapenning och arbetsgivares rätt till förhöjd ersättning för semesterkostnader förutsätter med andra ord att den första dagen för vilken moderskapspenning betalas infaller den 1 januari 2007 eller därefter. I det fall där specialmoderskapspenning betalas skall den första specialmoderskapspenningsdagen infalla den 1 januari 2007 eller därefter. För att en adoptivförälder skall vara berättigad till föräldrapenning i 200 dagar istället för 180 dagar förutsätts det att den första dagen för vilken föräldrapenning betalas infaller efter lagens ikraftträdande. För att en part i ett registrerat partnerskap skall vara berättigad till föräldrapenning förutsätts det att den första dagen för vilken moderskapspenning eller specialmoderskapspenning betalas för barnet i fråga infaller efter att lagen trätt i kraft. Ifall det är fråga om ett adoptivbarn förutsätts det att den första föräldrapenningsdagen infaller efter lagens ikraftträdande. Bestämmelserna om lagens ikraftträdande och tillämpning föreslås ingå i 1 mom. i ikraftträdelsebestämmel-

sen. Om rätten till dagpenning med anledning av att ett barn föds eller adopteras uppkommer före lagens ikraftträdande, betalas förmånerna för detta barn under hela föräldradagpenningensperioden med stöd av de bestämmelser som gällde före lagens ikraftträdande. Arbetsgivarnas ersättningar betalas likaså i detta fall i enlighet med de bestämmelser som gällde före lagens ikraftträdande.

Nivån för de penningbelopp som anges i 11 kap. 1 § 2 mom. motsvarar det indextal som fastställts för år 2004 i första meningen i 9 § 2 mom. i arbetsavtalslagen. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen. Nivån för penningbeloppen föreslås motsvara nivån för år 2004 eftersom inkomstgränserna i paragrafens 1 mom. också motsvarar nivån för år 2004. Båda momenten gäller den lön som utgör grund för förmånerna och de inkomstgränser som iaktas då förmånerna fastställs. För klarhetens skull är det ändamålsenligt att beloppen för inkomstgränserna i paragrafen anges enligt samma års nivå.

Ikraftträdelsebestämmelsens 3 mom. föreslås innehålla bestämmelser om sjukförsäkringens dagpenningsspremie och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift för år 2007. Enligt 18 kap. 24 § i den gällande sjukförsäkringslagen fastställs premierna och avgifterna årligen genom förordning av statsrådet. Med stöd av den fortfarande gällande lagen skall ändringarna i avgifterna och premierna inverka både arbetsgivarnas avgifter och de försäkrades premier med en lika stor procentsats. Eftersom förslaget omfattar förslag som påverkar storleken på avgifterna och premierna och eftersom beslutet avviker från den regel som fastställer att ändringens verkningar skall vara lika stora för både avgifter och premier, är det motiverat att dessa ändringars verkningar på försäkringsavgifter och premier kan iaktas redan i samband med ändringsförslaget och avgifterna och premierna därmed bekräftas för år 2007.

1.2. Lag om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn

4 §. Vårdpenning. Enligt den gällande lagen om stöd för hemvård och privat vård av

barn avbryts familjens rätt till stöd för hemvård av barn under faderskapspenningensperioden. Med anledning av att fadersmånaden skall kunna utnyttjas mer flexibelt ändras lagens 4 § 6 mom. för faderskapspenningens del. Enligt propositionen skall ordet föräldrapenning ersättas med ordet föräldradagpenning, varvid bestämmelsen också kan tillämpas på faderskapspenningen. Avsikten är således att trygga den rätt till hemvårdsstöd som avses i paragrafen oberoende av när fadern tar ut fadersmånaden. Hemvårdsstöd betalas fortfarande inte för barnet under den tid för vilken endera föräldern får föräldradagpenning.

I paragrafens 5 mom. föreslås samtidigt vissa ändringar av teknisk natur. Ändringarna gäller de laghänvisningar som hör samman med den totalreform av sjukförsäkringslagen som trädde i kraft vid ingången av år 2004.

6 §. Bestämning av vårdtillägg. Denna paragraf innehåller bestämmelser om föräldrapenningarnas verkning på vårdtilläggsbelopp. Det föreslås att paragrafen skall förändras med anledning av att det skall bli möjligt att flexibelt välja tidpunkten för fadersmånaden.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007.

1.3. Lag om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård

11 a §. I paragrafens 1 mom. bestäms om barnets föräldrars eller andra vårdnadshavares rätt att få en av kommunen anordnad dagvårdsplats efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen får betalas eller efter den faderskapspenningensperiod som utgör en fortsättning på föräldrapenningensperioden. I propositionen föreslås att momentet skall ändras med anledning av att det skall bli möjligt att flexibelt välja tidpunkten för fadersmånaden.

Ikraftträdelsebestämmelse. Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2007.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

3. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Genom de ändringar som föreslagits i propositionen förbättras arbetsgivarnas ersättning för de kostnader som orsakas av familjeledigheterna. Dessutom förbättras de försäkrades utkomst i det fall där arbetsgivaren inte är skyldig att betala lön för moderskapsledigheten. Ändringarna skall finansieras i enlighet med de principer som har godkänts i samband med reformen av sjukförsäkringens finansiering (RP 68/2005 rd). I avvikelse från vad som bestäms i den gällande sjukförsäkringslagen fastställs de försäkrades dagpenningsskatt och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift för år 2007 dock genom lag.

I propositionen föreslås också att adoptivföräldrars föräldrapenningsperiod skall förlängas och att par som lever i registrerat partnerskap skall få rätt till föräldrapenning. Genom dessa förslag strävar man efter att garantera de försäkrade en jämlik rätt att delta i barnets vård oberoende av vilken typ av familj det är fråga om.

Även om föräldradagpenningarna i den gällande sjukförsäkringslagen har indelats i förmåner som betalas till modern (moderskapspenning), förmåner som betalas till fadern (faderskapspenning) och förmåner som betalas till endera föräldern (föräldrapenning), är alla dessa förmåner enligt sjukförsäkringslagens definitioner sådana föräldradagpenningar som betalas på basis av föräldraskap. Det faktum att en förmån förbehållits personer av det ena könet grundar sig antingen på avsikten att skydda personerna i fråga (moderskapspenningen) eller på avsikten att stöda förhållandet mellan barnet och föräldern (faderskapspenningen). Det skulle också vara möjligt att reservera en förmån för personer av det ena könet genom att man inom ramen för en föräldrapenningsperiod skulle avsätta ett visst antal betalningsdagar för endera föräldern. I grund och botten är dock avsikten med alla de föräldradagpenningsskatter som avses i den gällande sjuk-

försäkringslagen att fylla samma behov, dvs. att trygga barnets eller det ofödda barnets välmående och familjens utkomst under den tid för vilken förmånerna betalas. I propositionen föreslås att dagpenningssystemet för fädernas del skall utökas med en särskild rätt till förhöjd dagpenning under föräldrapenningsperioden och fadersmånadens faderskapspenningsperiod. I propositionen ges också fäderna en särskild möjlighet att senarelägga en del av föräldraledigheten för att tas ut innan det förflutit 180 kalenderdagar från den sista dagen av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden. Med hjälp av dessa tilläggsincitament strävar man efter att öka antalet fäder som utnyttjar sin rätt till föräldraledighet. Genom de föreslagna ändringarna strävar man efter att fäderna skall ta ut en större del av föräldraledigheten. Avsikten är att öka antalet fäder som deltar i utnyttjandet av föräldraledigheter, och stöda det kön som är underrepresenterat i fråga om utnyttjandet av föräldraledigheten. I grund och botten är det emellertid fråga om en förmån som tryggar familjens utkomst.

Både höjningen av moderskapspenningen och höjningen av faderns föräldrapenning skall genomföras så att dagpenningens belopp fastställs på samma sätt som i gällande lag efter att 56 dagar förflutit av moderskapspenningsperioden och under moderns föräldrapenningsperiod samt under faderskapspenningsperioden och efter att 50 dagar förflutit av faderns föräldrapenningsperiod. Fastän man genom propositionen förbättrar förmånernas nivå i vissa situationer, föreslås det inte några sänkningar av dagpenningens belopp i övriga situationer. I propositionen föreslås det inte heller några ändringar i fråga om de rättigheter som enligt gällande lag hör samman med föräldradagpenningsperioderna, utan dessa rättigheter kvarstår oförändrade. Genom propositionen ändras inte den gällande sjukförsäkringslagens princip enligt vilken föräldrarna sammellan kan komma överens om huruvida föräldrapenningsperioden delas mellan föräldrarna eller inte. Enligt propositionen skall föräldrarna likaså fortsättningsvis ha rätt att själva välja när fadern tar ut sin eventuella föräldrapenningsperiod.

Regeringen anser således att förslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Det är dock önskvärt att ett utlåtande i ärendet inhämtas av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 9 kap. 7 § 2 mom.,
ändras 9 kap. 10 § 1 mom., 12 § 1 mom., 11 kap. 1 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom., 14 kap. 3 §
 2 och 3 mom., 15 kap. 4 § samt 18 kap. 13 § 1 mom., av dem 18 kap. 13 § 1 mom. sådant det
 lyder i lag 1113/2005, och
fogas till 9 kap. en ny 10 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till kapitlet en ny 16 §
 samt till 11 kap. 1 § ett nytt 2 mom., varvid de ändrade 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. samt
 till 15 kap. en ny 4 a §, som följer:

9 kap

Föräldradagpenningar

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. eller 10 a §. De föräldrapenningsdagar som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden och de föräldrapenningsdagar som framflyttas med stöd av 10 a § utgör en föräldrapenningsperiod.

10 a §

Fadersmånad

Utan hinder av vad som bestäms i 8 § 1 mom. om en sammanhängande föräldrapenningsperiod kan fadern enligt överenskommelse mellan modern och fadern flytta fram 12 föräldrapenningsdagar som hör till den föräldrapenningsperiod som avses i 10 § för att tas ut inom den tid som anges i 3 mom.

Om föräldrapenning eller partiell föräldrapenning på grundval av deltagande i vården av barnet betalas till fadern utan avbrott för åtminstone de 12 sista vardagarna av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden eller

för de 12 föräldrapenningsdagar som framflyttats med stöd av 1 mom., har fadern rätt till faderskapspenning för en sammanhängande period om högst 12 vardagar omedelbart efter sin föräldrapenningsperiod (fadersmånad).

De föräldradagpenningdagar som betalas med stöd av 1 eller 2 mom. skall utnyttjas innan 180 kalenderdagar har förflutit från utgången av den föräldrapenningsperiod som börjat omedelbart efter moderskapspenningensperioden.

Framflyttandet av föräldrapenningsdagarna förutsätter att endera föräldern vårdar barnet hemma från utgången av den period för vilken föräldrapenning har betalats till modern eller fadern omedelbart efter moderskapspenningensperioden fram till faderns föräldrapenningsperiod som grundar sig på denna paragraf och att föräldern i fråga

1) därför har varit berättigad till stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn, eller

2) de facto har vårdat barnet hemma, men inte enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) har varit berättigad till sådant stöd för hemvård av barn som avses i lagen.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse. Om ett barn tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, betalas föräldrapenning dock för 200 vardagar. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

15 §

Begränsningar i fråga om betalning av föräldradagpenning

Om rätt till ny föräldradagpenning upp-

kommer under moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperioden, upphör betalningen av den föregående moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningen vid ingången av den nya föräldradagpenningensperioden. Om rätt till ny föräldradagpenning uppkommer innan den framflyttade fadersmånaden tagits ut, upphör rätten till föräldradagpenning för det föregående barnet.

16 §

Föräldrapenning inom registrerat partnerskap

Vad som bestäms om föräldrapenning i 1 § 3 mom., 8 – 10 och 13 § tillämpas också på försäkrade vars partnerskap har registrerats på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap (959/2001). En försäkrad som inte är förälder till barnet har rätt till föräldrapenning förutsatt att

1) den ena parten får ett barn eller tar ett barn som är yngre än sju år i sin vård efter att partnerskapet registrerats och

2) den försäkrade bor i samma hushåll som barnet och barnets förälder.

11 kap

Beloppet av dagpenningförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningförmånerna enligt arbetsinkomst

Utän hinder av vad som bestäms i 1 mom. är

1) moderskapspenningens belopp för de 56 första vardagarna 90 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är moderskapspenningens belopp 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten och

2) beloppet av den föräldrapenning som betalas till fadern och den faderskapspenning som betalas för fadersmånaden för de sam-

manlagt högst 50 första vardagarna 80 procent av trehundredelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är beloppet av den föräldradagpenning som betalas till fadern 32,5 procent av trehundredelen av årsarbetsinkomsten.

Den arbetsinkomst enligt 1 och 2 mom. som konstaterats vid beskattningen justeras i förhållande till hur den lönekoeficient enligt 7 b § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare som fastställts för begynnelsestidpunkten för arbetsoförmågan eller för rätten till föräldradagpenning eller specialvårdspenning avviker från den lönekoeficient som fastställts för det föregående kalenderåret.

De inkomstgränser som avses i 1 och 2 mom. justeras kalenderårsvis med lönekoeficienten enligt 7 b § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Om inkomstgränserna i samband med justeringen överstiger hela euro, lämnas den överskjutande delen obeaktad.

9 §

Beloppet av faderns föräldradagpenning

En faders föräldradagpenningssperiod börjar den dag då föräldradagpenning för första gången betalas till honom för samma barn. Beloppet av faderskaps- och föräldrapenningen för samma barn är lika stort under hela föräldradagpenningssperioden, om inte något annat följer av 1 § 2 mom. 2 punkten.

14 kap

Ersättning för semesterkostnader

3 §

Ersättningens belopp

Ersättning betalas för 2,5 dagar per kalendermånad. Grunden för den ersättning som betalas per dag är en trehundredel av den årsarbetsinkomst som utgjort grund för arbets-

tagarens dagpenning under den tid för vilken semester intjänats. Om den försäkrades föräldradagpenning har fastställts med stöd av 11 kap. 6 § är grunden för den ersättning som betalas per dag en trehundredel av den årsarbetsinkomst som annars skulle ha utgjort grund för den försäkrades dagpenning. Grunden för ersättningen höjs med en koeficient var storlek är 1,26.

I ersättning för semesterkostnader betalas likvärd inte mer än det belopp som arbetsgivaren har varit skyldig att betala i semesterlön eller semesterersättning, förhöjt med en koeficient vars storlek är 1,26.

15 kap

Verkställighet

4 §

Tidsfrister för ansökan om dagpenningförmåner

Dagpenningförmåner skall sökas som följer:

1) sjukdagpenning, specialvårdspenning och särskild moderskapspenning inom fyra månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen,

2) moderskapspenning senast två månader före den beräknade tidpunkten för nedkomsten,

3) föräldrapenning och partiell föräldrapenning en månad före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen, om inte något annat följer av 5 punkten,

4) faderskapspenning inom två månader efter föräldrapenningssperioden, om inte något annat följer av 5 punkten,

5) föräldradagpenning för fadersmånaden två månader före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen, samt

6) föräldrapenning för vård av adoptivbarn inom två månader från det barnet togs i vård.

Om arbetsoförmågan eller behovet av att delta i barnets vård fortgår efter utgången av den period för vilken sjukdagpenning eller specialvårdspenning beviljades, skall den försäkrade för att fortfarande få sjukdagpen-

ning eller specialvårdspenning tillstålla Folkpensionsanstalten ett intyg över fortsatt arbetsförmåga eller över det fortsatta behovet av att delta i barnets vård inom fyra månader efter det att betalningen av sjukdagpenningen eller specialvårdspenningen upphört.

4 a §

Anmälningsskyldighet i fråga framflyttandet av föräldrapenningen

Om modern och fadern har kommit överens om att de 12 sista vardagarna av föräldrapenningsperioden flyttas fram i enlighet med 9 kap. 10 a § 2 mom., skall Folkpensionsanstalten underrättas om framflyttandet två månader innan den föräldrapenningsperiod som avses i 9 kap. 10 § 1 mom. upphör.

18 kap

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

13 §

Statens finansieringsandel och företagares tilläggsfinansieringsandel

Av statens medel finansieras

1) de utgifter som orsakas av betalningen av sådan dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt 11 § 1 mom. 1 punkten som uppgår högst till det minimibelopp som avses i 11 kap. 7 § eller, då det är fråga om sådan rehabiliteringspenning som avses i 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, högst till det minimibelopp som avses

i den sistnämnda paragrafen. Av statens medel finansieras dock inte sådan sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som uppgår högst till minimibeloppet på grund av samordning enligt 12 kap. eller enligt 36 § 1 mom. eller 37 eller 39 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner,

2) de utgifter som orsakas av ersättning till företagare och andra som utför eget arbete för sjukvård och annan hälsovård som avses i 13 kap. 2 § 2 mom. och

3) 0,1 procent av de utgifter som orsakas av sådan föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalas till något annat belopp än vad som avses i 1 punkten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. Den tillämpas på föräldradagpenningen för barnet i fråga infaller den 1 januari 2007 eller därefter och på arbetsgivares ersättning för semesterkostnader då föräldradagpenning för barnet i fråga första gången betalas efter denna lags ikraftträdande.

Beloppen i 11 kap. 1 § 2 mom. motsvarar det indextal som fastställts för år 2004 i första meningen i 9 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Sjukförsäkringens dagpenningspremie år 2007 utgör 0,76 procent av löneinkomsten, arbetsinkomsten och de övriga grunder för dagpenningspremien som avses i 18 kap. 15 – 18 §, och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift utgör 2,06 procent av den lön som avses i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963).

2.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 december 1996 om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) 4 § 5 och 6 mom. och 6 § 2 mom., av dem 4 § 5 mom. och 6 § 2 mom. sådant de lyder i lag 1078/2002, som följer:

4 §

Vårdpenning

Vårdpenning enligt stödet för hemvård betalas för den tid för vilken familjen enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning eller till faderskapspenning för faderskapspenningsperioden omedelbart efter föräldrapenningsperioden eller till föräldrapenning eller faderskapspenning med stöd av 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning, likväl endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och ovan nämnda förmån enligt 11 kap. i sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning, betalas i vårdpenning enligt stödet för hemvård fram till utgången av ovan nämnda tid enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna enligt stödet för hemvård för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning och minimibeloppet enligt 11 kap. 7 eller 11 § i sjukförsäkringslagen.

Från ingången av tiden för en särskild moderskaps- eller moderskapspenningsperiod

enligt sjukförsäkringslagen anses vid bestämmandet av vårdpenning enligt stödet för hemvård av barn för ett barn i familjen som inte berättigar till föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen att familjen har ett barn under tre år som berättigar till stöd för hemvård av barn fram till utgången av föräldradagpenningsperioden.

6 §

Bestämmande om vårdtillägg

Om vårdtillägget till stödet för hemvård av barn betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenningsperiod eller faderskapspenningsperiod omedelbart efter föräldradagpenningsperioden eller den föräldradagpenningsperiod som avses i 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen, beaktas av ovan nämnda förmån såsom inkomst endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som familjen vid ifrågavarande tidpunkt har rätt till.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

3.

Lag**om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 januari 1973 om barndagvård (36/1973) 11 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1077/2002, som följer:

11 a §

Kommunen skall, utöver vad som bestäms i 11 §, se till att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare, efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) får betalas eller efter en faderskapspenningssperiod omedelbart efter föräldrapenningssperioden eller efter den fadersmånad som framflyttats med stöd av 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen, kan få en sådan av kommunen anordnad dagvårdsplats för barnet som avses i 1 § 2 eller 3 mom. och att barnet kan få dagvård tills det såsom läropliktigt enligt lagen om grundläggande utbildning inleder den grundläggande utbildningen. Dagvård skall dock an-

ordnas under en del av dagen, när barnet innan det har nått den i lagen om grundläggande utbildning nämnda läropliktsåldern deltar i förskoleundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning eller när barnet i enlighet med 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning inleder sin grundläggande utbildning ett år tidigare än vad som anges i paragrafens 1 mom. Dagvården skall om möjligt anordnas i den form som barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare önskar.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

Helsingfors den 1 september 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

1.

Lag**om ändring av sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) 9 kap. 7 § 2 mom.,
ändras 9 kap. 10 § 1 mom., 12 § 1 mom., 11 kap. 1 § 2 och 3 mom., 9 § 1 mom., 14 kap. 3 §
 2 och 3 mom., 15 kap. 4 § samt 18 kap. 13 § 1 mom., av den 18 kap. 13 § 1 mom. sådant det
 lyder i lag 1113/2005, och
fogas till 9 kap. en ny 10 a §, till kapitlets 15 § ett nytt 2 mom. och till kapitlet en ny 16 §
 samt till 11 kap. 1 § ett nytt 2 mom., varvid de ändrade 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. samt
 till 15 kap. en ny 4 a §, som följer:

Gällande lydelse

9 luku

Föräldrardagpenningar

7 §

*Faderskapspenningperiod**Föreslagen lydelse*

9 kap

Föräldradagpenningar

7 §

Faderskapspenningsperiod

*Fadern har dessutom rätt till faderskaps-
 penning för en sammanhängande period om
 högst 12 vardagar omedelbart efter föräld-
 rapenningsperioden, förutsatt att föräldra-
 penning eller partiell föräldrapenning på
 grundval av deltagande i vården av barnet
 har betalats till fadern utan avbrott för
 minst de 12 sista vardagarna under föräld-
 rapenningsperioden.*

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas tills 263 vardagar har förflutit från moderskapspenningsperiodens början, den första betalningsdagen inräknad. Om rätt till ny moderskaps- eller föräldrapenning uppkommer under moderskaps- eller föräldrapenningsperioden, upphör utbetalningen av den föregående moderskaps- eller föräldrapenningen vid ingången av den nya moderskaps- eller föräldrapenningsperioden.

10 §

Föräldrapenningsperiod

Föräldrapenning betalas för högst 158 vardagar omedelbart efter moderskapspenningsperioden, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. eller 10 a §. De föräldrapenningsdagar som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden och de föräldrapenningsdagar som framflyttas med stöd av 10 a § utgör en föräldrapenningsperiod.

10 a §

Fadersmånad

Utan hinder av vad som bestäms i 8 § 1 mom. om en sammanhängande föräldrapenningsperiod kan fadern enligt överenskommelse mellan modern och fadern flytta fram 12 föräldrapenningsdagar som hör till den föräldrapenningsperiod som avses i 10 § för att tas ut inom den tid som anges i 3 mom.

*Om föräldrapenning eller partiell föräldrapenning på grundval av deltagande i vården av barnet betalas till fadern utan avbrott för åtminstone de 12 sista vardagarna av den föräldrapenningsperiod som följer omedelbart efter moderskapspenningsperioden eller för de 12 föräldrapenningsdagar som framflyttats med stöd av 1 mom., har fadern rätt till faderskapspenning för en sammanhängande period om högst 12 vardagar omedelbart efter sin föräldrapenningsperiod (**fadersmånad**).*

De föräldrapenningsdagar som betalas med stöd av 1 eller 2 mom. skall utnyttjas innan 180 kalenderdagar har förflutit från utgången av den föräldrapenningsperiod som börjat omedelbart efter moderskapspenningsperioden.

Framflyttandet av föräldrapenningsdagarna förutsätter att endera föräldern vårdat barnet hemma från utgången av den period för vilken föräldrapenning har betalats till modern eller fadern omedelbart ef-

ter moderskapspenningsperioden fram till faderns föräldrapenningsperiod som grundar sig på denna paragraf och att föräldern i fråga

1) därför har varit berättigad till stöd för hemvård av barn enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn, eller

2) de facto har vårdat barnet hemma, men inte enligt lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) har varit berättigad till sådant stöd för hemvård av barn som avses i lagen.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse. Om ett barn tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, betalas föräldrapenning dock för 180 vardagar. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

12 §

Föräldrapenningsperiod för adoptivföräldrar

Med anledning av vården av ett adoptivbarn betalas till adoptivföräldern eller dennes make föräldrapenning eller partiell föräldrapenning för den tid vården av barnet fortgår tills 234 vardagar har förflutit från barnets födelse. Om ett barn tas i vård senare än 54 vardagar efter födelsen, betalas föräldrapenning dock för 200 vardagar. Föräldrapenningsperioden förlängs i enlighet med 10 § 3 mom., om flera adoptivbarn tagits samtidigt.

15 §

Begränsningar i fråga om betalning av föräldradagpenning

Om rätt till ny föräldradagpenning uppkommer under moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningsperioden, upphör betalningen av den föregående moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenningen vid ingången av den nya föräldradagpenningsperioden. Om rätt till ny föräldradagpenning uppkommer innan den framflyttade fadersmånaden tagits ut, upphör rätten till föräldradagpenning för det föregående barnet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

Föräldrapenning inom registrerat partnerskap

Vad som bestäms om föräldrapenning i 1 § 3 mom., 8—10 och 13 § tillämpas också på försäkrade vars partnerskap har registrerats på det sätt som föreskrivs i lagen om registrerat partnerskap (959/2001). En försäkrad som inte är förälder till barnet har rätt till föräldrapenning förutsatt att

1) den ena parten får ett barn eller tar ett barn som är yngre än sju år i sin vård efter att partnerskapet registrerats och

2) den försäkrade bor i samma hushåll som barnet och barnets förälder.

11 kap

Beloppet av dagpenningsförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningsförmånerna enligt arbetsinkomst

11 kap

Beloppet av dagpenningsförmånerna

1 §

Beloppet av dagpenningsförmånerna enligt arbetsinkomst

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. är

1) moderskapspenningens belopp för de 56 första vardagarna 90 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är moderskapspenningens belopp 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten och

2) beloppet av den föräldrapenning som betalas till fadern och den faderskapspenning som betalas för fadersmånaden för de sammanlagt högst 50 första vardagarna 80 procent av trehundradelen av den försäkrades vid beskattningen konstaterade årsarbetsinkomst, om denna inte överstiger 41 110 euro. På den överstigande delen är beloppet av den föräldradagpenning som betalas till fadern 32,5 procent av trehundradelen av årsarbetsinkomsten.

Den arbetsinkomst enligt 1 mom. som konstaterats vid beskattningen justeras i

Den arbetsinkomst enligt 1 och 2 mom. som konstaterats vid beskattningen justeras

förhållande till hur den lönekoeficient enligt 7 b § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare som fastställts för begynnelse-tidpunkten för arbetsförmågan eller för rätten till föräldradagpenning eller specialvårdspenning avviker från den lönekoeficient som fastställts för det föregående kalenderåret.

De inkomstgränser som avses i 1 mom. justeras kalenderårsvis med lönekoeficienten enligt 7 b § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Om inkomstgränserna i samband med justeringen överstiger hela euro, lämnas den överskjutande delen obeaktad.

9 §

Faderskapspenningens belopp

En faders föräldradagpenningssperiod börjar den dag då föräldradagpenning för första gången betalas till honom för samma barn. Beloppet av faderskaps- och föräldrapenning för samma barn är lika stort under hela föräldradagpenningssperioden.

14 kap

Ersättning för semesterkostnader

3 §

Ersättningens belopp

Ersättning betalas för 2,5 dagar per kalendermånad. Grunden för ersättningen är den särskilda moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning som betalts per dag till en arbetstagare för den tid för vilken semester tjänats in. Om beloppet av särskild moderskaps-, moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning varierar under den kalendermånad som avses i 1 mom., är grunden för ersättningen den genomsnittliga ovan nämnda förmånen. Beloppet av den ersättning som betalas till arbetsgivaren är beloppet av den förmån som ligger till grund för ersättningen förhöjt med en koefficient vars storlek är 1,55.

i förhållande till hur den lönekoeficient enligt 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare som fastställts för begynnelse-tidpunkten för arbetsförmågan eller för rätten till föräldradagpenning eller specialvårdspenning avviker från den lönekoeficient som fastställts för det föregående kalenderåret.

De inkomstgränser som avses i 1 och 2 mom. justeras kalenderårsvis med lönekoeficienten enligt 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Om inkomstgränserna i samband med justeringen överstiger hela euro, lämnas den överskjutande delen obeaktad.

9 §

Beloppet av faderns föräldradagpenning

En faders föräldradagpenningssperiod börjar den dag då föräldradagpenning för första gången betalas till honom för samma barn. Beloppet av faderskaps- och föräldrapenning för samma barn är lika stort under hela föräldradagpenningssperioden, *om inte något annat följer av 1 § 2 mom. 2 punkten.*

14 kap

Ersättning för semesterkostnader

3 §

Ersättningens belopp

Ersättning betalas för 2,5 dagar per kalendermånad. Grunden för den ersättning som betalas per dag är en tredjedel av den *årsarbetsinkomst som utgjort grund för arbetstagarens dagpenning under den tid för vilken semester intjänats. Om den försäkrades föräldradagpenning har fastställts med stöd av 11 kap. 6 § är grunden för den ersättning som betalas per dag en tredjedel av den årsarbetsinkomst som annars skulle ha utgjort grund för den försäkrades dagpenning. Grunden för ersättningen höjs med en koefficient var storlek är 1,26.*

Gällande lydelse

I ersättning för semesterkostnader betalas likväl inte mer än det belopp som arbetsgivaren har varit skyldig att betala i semesterlön eller semesterersättning.

15 kap

Verkställighet

4 §

Tidsfrister för ansökan om dagpenningförmåner

Dagpenningförmåner skall sökas som följer:

1) sjukdagpenning, specialvårdspenning och särskild moderskapspenning inom fyra månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen,

2) moderskapspenning senast två månader före den beräknade tidpunkten för nedkomsten,

3) föräldrapenning och partiell föräldrapenning en månad före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen,

4) faderskapspenning inom två månader efter föräldrapenningsperioden, samt

5) föräldrapenning för vård av adoptivbarn inom två månader från det barnet togs i vård.

Om arbetsförmågan fortgår efter utgången av den period för vilken sjukdagpenning beviljades, skall den försäkrade för att fortfarande få sjukdagpenning tillstålla Folkpensionsanstalten ett intyg över fortsatt arbetsförmåga inom fyra månader efter det att betalningen av sjukdagpenningen upphört

Föreslagen lydelse

I ersättning för semesterkostnader betalas likväl inte mer än det belopp som arbetsgivaren har varit skyldig att betala i semesterlön eller semesterersättning, förhöjt med en koefficient vars storlek är 1,26.

15 kap

Verkställighet

4 §

Tidsfrister för ansökan om dagpenningförmåner

Dagpenningförmåner skall sökas som följer:

1) sjukdagpenning, specialvårdspenning och särskild moderskapspenning inom fyra månader från den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen,

2) moderskapspenning senast två månader före den beräknade tidpunkten för nedkomsten,

3) föräldrapenning och partiell föräldrapenning en månad före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen, *om inte något annat följer av 5 punkten,*

4) faderskapspenning inom två månader efter föräldrapenningsperioden, *om inte något annat följer av 5 punkten,*

5) *föräldradagpenning för fadersmånaden två månader före den dag från och med vilken sökanden önskar få förmånen, samt*

6) föräldrapenning för vård av adoptivbarn inom två månader från det barnet togs i vård.

Om arbetsförmågan *eller behovet av att delta i barnets vård* fortgår efter utgången av den period för vilken sjukdagpenning *eller specialvårdspenning* beviljades, skall den försäkrade för att fortfarande få sjukdagpenning *eller specialvårdspenning* tillstålla Folkpensionsanstalten ett intyg över fortsatt arbetsförmåga eller över det fortsatta behovet av att delta i barnets vård inom fyra månader efter det att betalningen av sjukdagpenningen *eller specialvårdspenningen* upphört.

4 a §

Anmälningsskyldighet i fråga om ledighet enligt 9 kap. 10 a §

Om modern och fadern har kommit överens om att de 12 sista vardagarna av föräldrapenningsperioden flyttas fram i enlighet med 9 kap. 10 a § 2 mom., skall Folkpensionsanstalten underrättas om framflyttandet två månader innan den föräldrapenningsperiod som avses i 9 kap. 10 § 1 mom. upphör.

18 kap

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

13 §

Statens finansieringsandel och företagares tilläggsfinansieringsandel

Av statens medel finansieras de utgifter som orsakas av betalningen av sådan dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt 11 § 1 mom. 1 punkten som uppgår högst till det minimibelopp som avses i 11 kap. 7 § eller, då det är fråga om sådan rehabiliteringspenning som avses i 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, högst till det minimibelopp som avses i den sistnämnda paragrafen. Av statens medel finansieras dock inte sådan sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som uppgår högst till minimibeloppet på grund av samordning enligt 12 kap. eller enligt 36 § 1 mom. eller 37 eller 39 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Av statens medel finansieras dessutom de utgifter som orsakas av ersättning till företagare och andra som utför eget arbete för sjukvård och annan hälsovård som avses i 13 kap. 2 § 2 mom.

18 kap

Sjukförsäkringsfonden och försäkringspremier och försäkringsavgifter

13 §

Statens finansieringsandel och företagares tilläggsfinansieringsandel

Av statens medel finansieras

1) de utgifter som orsakas av betalningen av sådan dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt 11 § 1 mom. 1 punkten som uppgår högst till det minimibelopp som avses i 11 kap. 7 § eller, då det är fråga om sådan rehabiliteringspenning som avses i 35 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, högst till det minimibelopp som avses i den sistnämnda paragrafen. Av statens medel finansieras dock inte sådan sjukdagpenning eller rehabiliteringspenning som uppgår högst till minimibeloppet på grund av samordning enligt 12 kap. eller enligt 36 § 1 mom. eller 37 eller 39 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner,

2) de utgifter som orsakas av ersättning till företagare och andra som utför eget arbete för sjukvård och annan hälsovård som avses i 13 kap. 2 § 2 mom. och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) 0,1 procent av de utgifter som orsakas av sådan föräldradagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalas till något annat belopp än vad som avses i 1 punkten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. Den tillämpas på föräldradagpenningen då den första föräldradagpenningdagen för barnet i fråga infaller den 1 januari 2007 eller därefter och på arbetsgivares ersättning för semesterkostnader då föräldradagpenning för barnet i fråga första gången betalas efter denna lags ikraftträdande.

Beloppen i 11 kap. 1 § 2 mom. motsvarar det indextal som fastställts för år 2004 i första meningen i 9 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Sjukförsäkringens dagpenningspremie år 2007 utgör 0,76 procent av löneinkomsten, arbetsinkomsten och de övriga grunder för dagpenningspremien som avses i 18 kap. 15—18 §, och arbetsgivares sjukförsäkringsavgift utgör 2,06 procent av den lön som avses i lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift (366/1963).

2.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 20 december 1996 om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996) 4 § 5 och 6 mom. och 6 § 2 mom., av den 4 § 5 mom. och 6 § 2 mom. sådant de lyder i lag 1078/2002, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Vårdpenning

Vårdpenning enligt stödet för hemvård betalas för den tid för vilken familjen har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning eller faderskapspenning för faderskapspenningsperioden omedelbart efter föräldrapenningsperioden enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning, likväl endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och ovan nämnda förmån enligt 22 § 1 eller 5 mom. sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning, betalas i vårdpenning enligt stödet för hemvård fram till utgången av ovan nämnda tid enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna enligt stödet för hemvård för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning och minimibeloppet enligt 22 § 1 eller 5 mom. sjukförsäkringslagen.

Föreslagen lydelse

4 §

Vårdpenning

Vårdpenning enligt stödet för hemvård betalas för den tid för vilken familjen enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning eller till faderskapspenning för faderskapspenningsperioden omedelbart efter föräldrapenningsperioden *eller till föräldrapenning eller faderskapspenning med stöd av 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen* för de barn i familjen som berättigar till vårdpenning, likväl endast skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som skall betalas för dessa barn och ovan nämnda förmån enligt 11 kap. i sjukförsäkringslagen. Om familjen inte har rätt till särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenning, betalas i vårdpenning enligt stödet för hemvård fram till utgången av ovan nämnda tid enligt sjukförsäkringslagen skillnaden mellan vårdpenningarna enligt stödet för hemvård för de barn i familjen som berättigar till

Gällande lydelse

Från ingången av tiden för särskild moderskaps- eller moderskapspenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen anses vid bestämmandet av vårdpenning enligt stödet för hemvård av barn för ett barn i familjen som inte berättigar till förmån enligt sjukförsäkringslagen att familjen har ett barn under tre år som berättigar till stöd för hemvård av barn fram till utgången av föräldrapenningsperioden.

6 §

Bestämmande om vårdtillägg

Om vårdtillägget till stödet för hemvård av barn betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenningsperiod eller faderskapspenningsperiod omedelbart efter föräldradagpenningensperioden enligt sjukförsäkringslagen, beaktas av ovan nämnda förmån såsom inkomst endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som familjen vid ifrågavarande tidpunkt har rätt till.

Föreslagen lydelse

vårdpenning och minimibeloppet enligt 11 kap. 7 eller 11 § i sjukförsäkringslagen.

Från ingången av tiden för en särskild moderskaps- eller moderskapspenningsperiod enligt sjukförsäkringslagen anses vid bestämmandet av vårdpenning enligt stödet för hemvård av barn för ett barn i familjen som inte berättigar till *föräldradagpenning* enligt sjukförsäkringslagen att familjen har ett barn under tre år som berättigar till stöd för hemvård av barn fram till utgången av föräldradagpenningensperioden.

6 §

Bestämmande om vårdtillägg

Om vårdtillägget till stödet för hemvård av barn betalas under tiden för särskild moderskaps-, moderskaps-, föräldra- eller partiell föräldrapenningsperiod eller faderskapspenningsperiod omedelbart efter föräldradagpenningensperioden *eller den föräldradagpenningensperiod som avses i 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen*, beaktas av ovan nämnda förmån såsom inkomst endast den del som överstiger det sammanlagda beloppet av de vårdpenningar som familjen vid ifrågavarande tidpunkt har rätt till.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
—————

3.

Lag**om ändring av 11 a § i lagen om barndagvård**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 19 januari 1973 om barndagvård (36/1973) 11 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1077/2002, som följer:

Gällande lydelse

11 a §

Kommunen skall, utöver vad som bestäms i 11 §, se till att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare, efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (364/1963) får betalas eller efter en faderskapspenningensperiod omedelbart efter föräldrapenningsperioden, kan få en sådan av kommunen anordnad dagvårdsplats för barnet som avses i 1 § 2 eller 3 mom. och att barnet kan få dagvård tills det såsom läropliktigt enligt lagen om grundläggande utbildning inleder den grundläggande utbildningen. Dagvård skall dock anordnas under en del av dagen, när barnet innan det har nått den i lagen om grundläggande utbildning nämnda läropliktsåldern deltar i förskoleundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning eller när barnet i enlighet med 25 § 2 mom. lagen om grund-

Föreslagen lydelse

11 a §

Kommunen skall, utöver vad som bestäms i 11 §, se till att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare, efter utgången av den tid för vilken moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller partiell föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) får betalas eller efter en faderskapspenningensperiod omedelbart efter föräldrapenningsperioden *eller efter den fadersmånad som framflyttats med stöd av 9 kap. 10 a § i sjukförsäkringslagen*, kan få en sådan av kommunen anordnad dagvårdsplats för barnet som avses i 1 § 2 eller 3 mom. och att barnet kan få dagvård tills det såsom läropliktigt enligt lagen om grundläggande utbildning inleder den grundläggande utbildningen. Dagvård skall dock anordnas under en del av dagen, när barnet innan det har nått den i lagen om grundläggande utbildning nämnda läropliktsåldern deltar i förskoleundervisning

Gällande lydelse

läggande utbildning inleder sin grundläggande utbildning ett år tidigare än vad som anges i paragrafens 1 mom. Dagvården skall om möjligt anordnas i den form som barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare önskar.

Föreslagen lydelse

enligt lagen om grundläggande utbildning eller när barnet i enlighet med 25 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning inleder sin grundläggande utbildning ett år tidigare än vad som anges i paragrafens 1 mom. Dagvården skall om möjligt anordnas i den form som barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare önskar.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
—————